AYDINLIK GAZETESİNİN DÜZENLEDİĞİ AÇIK OTURUM

"TÜRKİYE'DE ANARŞİ"

Cüneyt Arcayürek
Hüsamettin Çelebi
Örsan Öymen
Doğan Yurdakul

2. BASKI

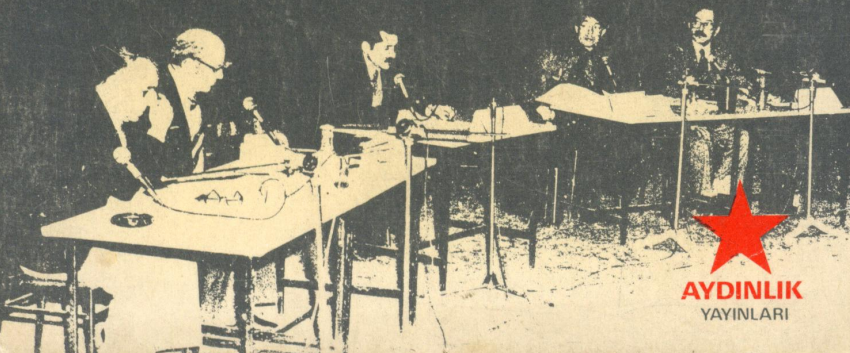

AYDINLIK
YAYINLARI

Aydınlık Gazetesi'nin Düzenlediği Açık Oturum

«TÜRKİYE'DE ANARŞİ»

AYDINLIK GAZETESİNİN DÜZENLEDİĞİ AÇIK OTURUM

"TÜRKİYE'DE ANARŞİ"

Konuşmacılar :

Cüneyt Arcayürek, HÜRRİYET Gazetesi

Hüsamettin Çelebi, GÜNAYDIN Gazetesi yazarı, Senatör

Örsan Öymen, MİLLİYET Gazetesi

Doğan Yurdakul, AYDINLIK Gazetesi

Oturumu Yöneten :

Ferit İlsever, AYDINLIK Gazetesi sahibi

AYDINLIK
YAYINLARI

Birinci Baskı: Şubat 1979
İkinci Baskı: Nisan 1979

AYDINLIK
YAYINLARI
No : 64

Kapak Düzeni

Erhan Yalvaç

Yönetim Yeri
Alaykōşkū Caddesi
Dr. Hayrünnisa Batu İşhanı
No. 12/a Kat 2
Cağaloğlu — İstanbul

Dizgi - Baskı
Gül Matbaası

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
Önsöz	7
Ferit İlsever'in Açış Konuşması	9
Örsan Öymen	13
Cüneyt Arcayürek	29
Hüsamettin Çelebi	45
Doğan Yurdakul	57
Sorular ve Cevaplar	74
Ferit İlsever Fikirleri Toparlıyor	102
Açık Oturuma Gelen Mesajlar	105

ÖNSÖZ

Bugün Türkiye'miz, insanların gönül rahatlığı içinde fikirlerini söyleyemediği, yurttaşların can güvenliğine ve huzura susadığı bir anarşi ortamı içine itilmiştir.

Bu kargaşa ortamı içinde AYDINLIK gazetesi 9 Aralık 1978'de başkent Ankara'da, «Türkiye'de Anarşi» konulu bir açık oturum düzenlendi. Açık oturuma HÜRRİYET gazetesinden **Cüneyt Arcayürek**, GÜNAYDIN gazetesi yazarı ve senatör **Hüsamettin Çelebi**, MİLLİYET gazetesinden **Örsan Öymen** ve AYDINLIK gazetesinden **Doğan Yurdakul** katıldı.

Halkımıza yaraşır bir olgunluk içinde geçen açık oturumda konuşmacılar, bugün Türkiye'nin en önemli meselesi anarşinin kaynaklarının iki süper devlet; Amerika ve Rusya olduğunda, bunların kolları MHP, sahte TKP ve sahte sola karşı mücadelede ve demokrasi konusunda birleştiler.

Elinizdeki broşür, dinleyici soruları ve konuşmacıların cevaplarıyla birlikte açık oturumun tam metnidir. Anarşinin kaynaklarına karşı Türkiye halkının birlikte mücadelesine katkıda bulunmak dileğiyle, bu broşürü okuyucularımıza sunuyoruz. Ayrıca yayınevimiz, Açık oturumdaki konuşmalarını yayınlamamıza izin veren Sayın Cüneyt Arcayürek'e, Sayın Hüsamettin Çelebi'ye, Sayın Örsan Öymen'e ve Sayın Doğan Yurdakul'a teşekkür etmeyi bir borç bilir.

AYDINLIK

FERİT İLSEVER

AÇIŞ KONUŞMASI

Değerli konuklar, **Aydınlık** gazetesinin düzenlediği «Türkiye'de Anarşi» konulu açık oturuma hoşgeldiniz. **(Alkışlar)**

Toplantıya başlamadan önce niçin «Türkiye'de Anarşi» konulu bir açık oturum düzenlediğimizi kısaca izah etmek istiyorum.

Çoğumuzun bildiği gibi Türkiye bugünkü anarşi ortamına, terör ortamına, bugünkü kargaşalığa birdenbire gelmemiştir. Bugünkü durum belli bir sürecin, belli bir gelişimin sonucudur.

«1960'LARDA ÖZGÜR TARTIŞMA ORTAMI»

Geçmiş yıllarda ülkemizde, bugün görülen anarşinin, kargaşalığın tam zıddı olan bir dönem de yaşanmıştır. 1960 yıllarını kastediyorum. 1960 İhtilalinden sonra Tür-

kiye'de nispeten fikirlerin serbestçe tartışılabildiği, insanların düşüncelerinin zorbalıkla baskı altına alınmadığı, özgür bir tartışma ortamı dönemi yaşanmıştır. Türkiye halkı bu tarihlerde önemli bir gelişme, ilerleme, bilinçlenme süreci yaşamıştır.

Bu özgür tartışma ortamında kitlelerin bilinçlenmesi süreci hızlanıncaya ve bu tür açık oturumlarda, forumlarda, tartışma toplantılarında geliştirilen fikirler, haklı ve doğru olan fikirler diğerlerinden ayırdedilerek kitleler tarafından benimsenmeye ve savunulmaya başlanıncaya kadar böyle bir süreç yaşanmıştır ülkemizde.

Ne zaman ki kitlelerin uyanışı belli bir seviyeye varmış ve kitlelerin gelişmesi hızlanmıştır, o zaman bu tür tartışma toplantılarına, forumlara, açık oturumlara karşı da saldırılar başlatılmıştır. Bu saldırıların bizzat iktidarlar tarafından kaynaklandığını hepimiz gördük ve yaşadık. Bu durum 12 Mart dönemiyle ve daha da sonra bugüne kadar sürerek devam etmiştir.

Ama bu tür özgür tartışma ortamına karşı yönelen saldırılar, sadece iktidarlardan da kaynaklanmamıştır. Kendisini sosyalist olarak gösteren, solcu olarak gösteren bazı çevreler tarafından da aynı yöntemlerin benimsendiği ve fikre karşı kaba kuvvetle cevap verme yönteminin biricik yol sayıldığı şartlar yaşanmıştır.

Ve bugün ülkemiz öyle bir noktaya gelmiştir ki, insanların serbestçe fikirlerini ileri sürebilmesi, özgürce tartışabilmesi, fikirlerini savunabilmesi gerçekten bir mesele haline gelmiştir. Toplumumuzun her kesiminde fikre karşı zorbalık hakim kılınmaya çalışılmaktadır. Ve her kesiminde bir diyalog eksikliği kendisini göstermektedir.

Aynı tezgah başında çalışan, aynı okulda, aynı sıralarda öğrenim gören iki insan, iki genç, iki işçi, ta köy-

lere kadar bütün yurttaşlar birbirlerine karşı saldırıya, fikirlerini zorbalıkla bastırmaya kışkırtılmaktadır.

İşte **Aydınlık** gazetesinin amacı Türkiye'de bugün kısaca belirttiğim bu durumu tersine çevirmektir. Herkesin fikirlerini serbestçe söyleyebileceği, tam demokratik özgür bir ortam sağlanmalıdır. Bunun mücadelesini vermektedir gazetemiz.

Herkesin, istediği gazeteyi, kitabı, dergiyi, istediği yayını serbestçe okuyabileceği ve oradaki fikirleri serbestçe savunabileceği bir ortamın sağlanmasıdır amacımız. Yine herkesin, işine gücüne, okuluna, işyerine serbestçe gidebileceği, ölmek, yaralanmak korkusu duymadan gidip gelebileceği bir ortam yaratmaktır amacımız.

«KORUTÜRK'ÜN ÖNERİSİNİ DESTEKLİYORUZ»

Bu tür açık oturumları bundan sonra da gazetemiz düzenlemeye devam edecektir. Bu açık oturumlar, bugünkü ve bundan sonraki açık oturumlar, şayet Türkiye'de özgürlük yolunda bir katkıda bulunacaksa, bundan büyük mutluluk duyacağız.

Bu konuda Cumhurbaşkanımız Sayın Fahri Korutürk'ün önceki gün belirttiği, anarşi konusunda gazetecilerin bir araya gelmesi ve bu konuyu tartışmaları yolundaki önerilerini de son derece olumlu buluyoruz ve destekliyoruz.

Bu toplantının tertiplenmesinde bize yardımcı olan, davetlerimizi kırmayarak buraya teşrif eden Sayın Cüneyt Arcayürek'e, Sayın Hüsamettin Çelebi'ye, Sayın Örsan Öymen'e ve Sayın Doğan Yurdakul'a da teşekkür ederiz. Gerçekten sayın meslektaşlarımızın tutumu, hele Türkiye'nin bugünkü şartlarında saygıya layık bir tutumdur.

Yine bu toplantıyı tertiplememize olanak veren siz sayın dinleyicilerimize de çok teşekkür ederiz. Bizatihi sayın konuşmacı arkadaşlarla ve sizlerle bu toplantı anarşiye indirilmiş bir darbedir. Çünkü burada bu dostça, özgürce tartışma ortamında herkesin fikirlerini serbestçe söyleyebileceği bir toplantı yapılması mümkün olmuştur.

Şimdi ben sizlere burada sağladığımız bu ortamı, bu sıcak, dostça ve özgürlükçü ortamı bütün yurda yaymayı, bütün halkımıza götürmeyi, bütün fikirlerin serbestçe tartışılabildiği bu havayı bütün yurttaşlarımıza ulaştırmayı teklif edeceğim. Şayet bunu başarırsak Türkiye'de anarşinin yenilmesi konusunda da çok önemli bir adım atmış olacağız.

Aslında her iki yönden de gelen kaba kuvvet gösterisinin taraftarları bir avuçtur. Fakat yine de çeşitli kılıklara bürünerek, peşlerinden az sayıda da olsa, bazı yurttaşlarımızı sürükleyebilmektedirler. Biz burada sağladığımız bu ortamı, bu havayı bütün yurda yaydığımız takdirde, okullara, üniversitelere, fabrikalara, köylere kadar ulaştırabildiğimiz takdirde, bunda sebat ettiğimiz takdirde bu mihrakların peşinden giden insanlar da mutlaka uyanacaklar, onları da ikna edebileceğiz. Buna inanıyoruz.

Şimdi toplantımıza katılan sayın meslektaşlarımızı tanıtıyorum. HÜRRİYET gazetesinden Sayın Cüneyt Arcayürek **(Alkışlar)**, kontenjan senatörü ve GÜNAYDIN gazetesi yazarlarından Sayın Hüsamettin Çelebi **(Alkışlar)**, MİLLİYET gazetesi yazarlarından Sayın Örsan Öymen **(Alkışlar)**, AYDINLIK gazetesi yazarlarından Sayın Doğan Yurdakul **(Alkışlar)**.

Şimdi ilk sözü Sayın Örsan Öymen'e veriyorum.

ÖRSAN ÖYMEN

«ANARŞİ NEDİR?»

Çok teşekkür ederim. Anarşi konusunda çok yazıldı, çizildi. Ve galiba biz gazeteci oldığumuz için, bizim söyleyeceklerimiz şimdiye kadar köşelerimizde, herkesin kendi köşesinde, ortaya koymak istediğimiz, vurguladığımız konuların dışında fazla bir şey olmayacak. Ancak bunları belki belirli bir bütün içinde, bir kurgu içinde ortaya koyarsak, hepimiz kendi açımızdan bir sonuç çıkarabiliriz.

Anarşi nedir önce? Sokaktaki adam anarşiden ne anlamaktadır? Anarşi bir başsızlık mıdır, başıbozukluk mu-

dur, asayişsizlik midir? Bu kavramlarla eşdeğerde siyasal terör eylemleri midir, ya da ne bileyim, bir örnekle; on altı yaşındaki «Tüysüz»ün, tüysüz bir delikanlının söylediği gibi : «Canım sıkılıyordu, çıktım dışarıya birkaç kişiyi öldürdüm.» Anarşi bu mudur? Yoksa örgütlü, planlı, başı da belli, sonu da belli bir eylem biçimi midir?

«SAĞ TERÖR : PLANLI, ÖRGÜTLÜ BİR EYLEM BİÇİMİ»

Bence özellikle bugünkü terör, sağ terör, planlı, programlı, örgütlü, taktiği de stratejisi de belli bir eylem biçimidir ve eskilere uzanan bir takvimi vardır. Belli bir kurgusu vardır.

Ben bu takvim yapraklarını, yani sağ terörün, yani faşizmin tırmanmasını içeren takvimin yapraklarını geriye doğru çevirerek bu kurdeleyi, film kurdelesini geriye doğru çevirerek söze başlamak istiyorum ve bu kurdeleden somut örnekler vermek istiyorum. Çoğunlukla yeni şeyler değil, fakat birbiriyle bağlantılı şeyler değerlendirildiği zaman kanımca bir görüntü ortaya çıkacak.

Elimizde bir dosya var. Dosyada son aylarda, sağ terör eylemcilerinin çeşitli ifadeleri, yüzlerce ifade tutanakları var. Burada savcılıkta verilmiş, poliste verilmiş, bir kısmı da mahkeme önüne getirilmiş ifadeler yer alıyor. Sağ terör eylemcilerinin hangi siyasal partilerle, hangi örgütlerle işbirliği içinde olduklarını somut ifadelerle, belgelerle, balistik raporlarıyla ve yüzleştirme tutanaklarını içeren bir dosya. Ancak bu dosyanın ayrıntılarını hepimiz biliyoruz, bir kısmı da bunların, gazetelerde yayınlandı, girmek istemiyorum. Çünkü konu bugün yargı organlarının önüne çıkmış durumda, bağımsız yargı organlarının. Sonucunu, herhalde bu yargı or-

ganları saptayacak. Esasen adı geçen siyasal parti bu eylemlerin sanıklarının ifadelerini, gazetelerde yansıyan ifadelerini çeşitli tekziplerle ve bizim de köşelerimize gönderdikleri açıklamalarla yadsımaktalar. Ve bu ifadelerin, bu tutanakların, işkence altında, polis işkencesi altında verildiği savını ileri sürmekteler! Tabii, bu arada, —biliyorsunuz bu siyasi partinin lokallerinde— bazı silahlı talim, eğitim gösteren fotoğraflar da yayınlandı. Herhalde piyes resimleri olarak nitelenen bu fotoğraflar da işkence altında çekilmiş olsa gerek!!!

«MHP RAPORU : BİR İDDİANAME»

Bunların ayrıntılarına girmek istemiyorum, ancak **Aydınlık** gazetesinin de ilk kez ortaya attığı bir rapor var ki, bu dışarıda da dağıtılıyor, şimdi gördüm, **MHP Raporu** adlı bu belge **1970** yılında devletin istihbarat örgütleri tarafından hazırlanmış bir belge. Bu konu üzerinde kısaca durmakta yarar görüyorum. Çünkü sağ terörün planlı, programlı, az önce söylediğim gibi planlı, programlı örgütlenmiş biçimini daha 1968-1969 yıllarına kadar götürüyor. Bugünkü sağ teröre ışık tutacak nitelikte bir iddianame olarak görüyorum ben bunu.

Bu rapordan dilerseniz birkaç pasaj buraya alayım. Rapor, biliyorsunuz, 1968-69 yıllarında Türkiye'de 28 ayrı bölgede kurulan komando kamplarını içeriyor. Bu kampların kimler tarafından kurulduğunu, kimler tarafından yönetildiğini, üye sayılarını, programlarını, çalışma programlarını, silahlı eğitim programlarını içeriyor. Ve hatta bu silahların bu kamplara, bu örgütlere nasıl sağlandığını, kampların üyelerinin nasıl, nereden, hangi sosyal kesimlerden toplandığını ayrıntılarıyla ortaya koyuyor. Ve iki gözlemi var raporun : MHP'nin ve

partiye bağlı Türkçü kuruluşların vurucu kuvveti durumunda bulunan komandoların sebebiyet verdikleri çeşitli olaylarla, Emniyet kuvvetlerince yapılan aramalarda tabanca, tüfek ve molotof kokteyli gibi silahların kullanılmış ve bulunmuş olması, yurdun birçok il ve ilçesinde kurulan komando kamplarında ateşli silahlarla atış talimleri yapıldığının tespit edilmiş olması, Türkçü-Turancı cereyanın militanlarının her geçen gün biraz daha silahlanma yoluna gittiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bir hüküm bu, Emniyetin raporunda, 1970 yılında.

«KAMPLARI YÖNETENLERİN AMAÇLARI»

Ve bu komando kamplarını yönetenlerin amaçları neymiş, bunu da iki madde halinde raporun sonunda özetliyorlar: «Bunlar a) Nazi Almanyasında olduğu gibi komando kampları ve gençlik kuruluşlarının yardımıyla çeşitli propagandacılar vasıtasıyla hükümeti yıpratıp ele geçirmek, b) İktidarı ele geçirdikten sonra çeşitli baskı metotlarına başvurarak Nasyonal Sosyalist doktrini Türkiye'de uygulamak» amacındadırlar diyor.

Bu komando kamplarının 1960-70 yıllarında, yani gençlik kesiminde öğrenci olaylarının, masum öğrenci istekleri ya da Amerikan 6. Filosunu protesto etmek gibi sol gençlik kesimindeki eylemlerin çok masum bir düzeyde olduğu sırada, sağ kesimde Türkiye'de bu yıllarda bir örgütlenme biçimi var, silahlı bir örgütlenme biçimi ve eğitim biçimi var. Bu komando kampları, sanıyorum, benim kanımca, sokağın işgali adımının bir denemesi, bir eğitimi, bir temeli.

«RAPORU 12 MART YARGILAMALARINDA HASIRALTI ETTİLER»

Rapor konusuna birkaç kelime ile değinmek istiyorum. Biliyorsunuz bazılarına göre bu Rapor «mevhum» bir Rapor. 12 Mart öncesinde hazırlanmış olmasına rağmen 12 Mart geçici döneminde biliyorsunuz sol kesim hakkında da birçok raporlar verilmişti. Sanık sandalyesine oturtulan solcular hakkında şecerelerine kadar uzanan, vaktiyle kimlerle temas etmiş, hangi dergileri okumuşlar, ne yapmışlar, askerlik sırasında kantinde ne gibi sohbetler yapmışlar; bütün bunlar, bu MİT raporları ve güvenlik örgütleri raporları, 12 Mart savcılarının iddianamelerine geçmişti. Ancak bu gibi devlet arşivine ve devlet güvenlik makamları tarafından hazırlanan bu raporlar, maalesef 12 Mart yargılamaları sırasında hasıraltı edilmişlerdi.

Şimdi bu komando kamplarına nereden geliniyor, niçin geliniyor, kim bu kampları örgütlüyor? Sokağın işgalini hazırlayan bu kampların reçetesine bakmadan önce bir parantez daha açalım ve bir başka belgeye değinelim.

«KOMANDO KAMPLARINDA EĞİTİM GÖREN GENEL MÜDÜR»

Biliyorsunuz sokağın işgali, daha sonra devletin işgali, sağ terörün, faşizmin tırmanmasının bir başka basamağı. Devletin işgali için bir tek belge sunmak istiyorum. 1968-70'lerde sokağın işgali provaları yapılırken, 1976'larda Cephe döneminde devlet kuruluşlarına tırmanma hareketi başlamıştı. Bu başlangıç daha çok eğitim kuruluşlarından hareketlenmişti. Eğitim enstitü-

leri, yani öğretmen yetiştiren eğitim kuruluşları Millî Eğitim Bakanlığında bir genel müdür tarafından nasıl örgütleniyordu, ona bakalım.

Bu adı geçen genel müdür, gene az önce sözünü ettiğim komando kamplarından yetişme bir genel müdür. Rütbeli. Ve dolaşıyor Türkiye'yi, çeşitli bölgeleri, eğitim enstitülerinin yönetici kadrolarıyla çeşitli toplantılar yapıyor. O sırada eğitim enstitülerine aşağı yukarı otuz bin kadar yeni öğrenci alınacak. Bu müdürlerle, yöneticilerle yaptığı konuşmalardan bir pasaj okumak istiyorum.

«Her vesileyle ifade ettiğim gibi öğretmen yetiştiren her derecedeki okulların müdürlerinden müstahdemine kadar hepsi bizden olacaktır. Hepsi milliyetçi olacaktır. Hiç bir tereddüt duymadan söylüyorum. Bu okullarda biraz ondan, biraz bizden olmayacaktır. Hep bizden olacaktır. Bu hususta müsamaha etmeye yetkili değiliz. Kesin olmaya, sert olmaya mecburuz. Milletimizle, devletimizle kavgası olanlarla kavgamız vardır. Ve bu kavgadan dönücü değiliz. Önce kaynak okullar olmak üzere, her derecedeki kurumu ilmi ve milli mahrecine oturtup, ondan sonra da bütünüyle sistemi kurtarmak planındayız.»

Hangi sistem belli. Genel müdür devam ediyor. Bütün bu eğitim enstitülerini örgütlemekle görevli genel müdür.

«ASKERİ BİR DİSİPLİN»

«Asker değiliz ama, askeri formasyonlu kişileriz. İnsanın idaresinde, kalabalıkların idaresinde, askeri prensiplere ne kadar yaklaşırsak, o ölçüde rahat edeceğiz, o ölçüde rahat edeceğimiz, düze çıkacağımız inancı var bende. Hiç kimse kendisinin bir kademe üstüne atlama-

sın. Bu konuda gerekirse, kelleler de gider.» Böyle buyuruyor. Anarşinin boyutları da hatırlarsınız bu yıllarda, 1976 yıllarında daha çok eğitim kuruluşlarında, eğitim enstitülerinde yoğunlaşmış durumdaydı. Durum, devlete tırmanma kademesindeki durum, eğitim kuruluşlarındaki durum buydu. Bu bir somut örnek tabii. Daha sonra aynı partinin, yani MHP'nin işgal ettikleri bakanlıkların, bu bakanlıklara bağlı tüm kuruluşların manzarası pek farklı değil. Üretici birlikleri, devletin Tarım Kredi Kooperatifleri, Çukobirlik, Tariş gibi.

«DEVLET KURULUŞLARINDA FAŞİST ÖRGÜTLENME»

Bu birliklerde de nasıl bir istihdam politikası güdüldüğü, gene o günlerin güncel gazetelerinden öğrenilebilir. Daha sonra bu örgütlerde, kooperatif gibi örgütlerde obalar, oymaklar şeklinde planlı, şemalı bazı belgeler, kanıtlar ele geçiyordu ki, bunlar da Hitler dönemi Almanyasında Nasyonal Sosyalist Betrips Organizasyon adı altındaki bir işletme örgütlenmesi. Nasyonal Sosyalist dönemin fabrikalardaki, işletmelerdeki örgütlenmesi de aşağı yukarı aynı paralelde bir şema, bir sistem, bir örgütlenme, bir hücreleşme biçimi görüyoruz.

Aynı şekilde, devletin işgali, devlete faşizmin tırmanması döneminde polis içinde, güvenlik kuvvetleri içinde, MİT içinde de odaklanmalar mevcut. Bunların da belgeleri zaman zaman gazetelerde yayınlandı. Bir de şunu görüyoruz. Bütün bu devleti işgal safhasında ön planda görünen yönetici kadrodan bazı elemanlar 1968-70'lerin komando kamplarını yöneten, komando kamplarında eğitim gören kişiler de var. Örnekleri çoğaltmak mümkün. Birisi bakan oluyor, öbürü genel müdür

oluyor. Büyük bir kısmı da devletin kademelerinde görev alıyor.

«ORDU İÇİNDEKİ AMERİKAN KAYNAKLI BROŞÜRLER»

Gelelim bu örgütlenme biçimine. Bu örgütlenme biçiminin komando kamplarında olsun, devletin kilit noktalarında olsun, örgütlenme biçimi acaba nereden kaynaklanıyor? Takvimimizi, yani faşizmin tırmanma takvimini biraz daha gerilere alalım. Filmimizi biraz daha geriye çevirelim. Ve bazı reçetelerle karşılaşıyoruz, filmin bu bölümünde. Okyanus ötesi savaş doktrincilerinin Amerikan CIA kuramcılarının bazı reçeteleri. 68—70'lerdeki sokak işgali ile ilgili örgütlenme çabaları 76'larda, 77'lerde Cephe döneminde devletin işgali provaları ve hazırlıkları ve bu tırmanmanın reçetelerinden geliyor. Buna da bir örnek verelim. 1965 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri içinde bir kitap yayınlanmakta. Kitabın adı; **Ayaklanmaları Bastırma Harekatı, Teori ve Tatbikatı,** Davit adında bir CIA görevlisi tarafından yazılıyor ve 1965 yılında Türkiye'de Genelkurmay Basımevinde 1700 adet basılarak ordu içinde dağıtılıyor. Bu tek bir reçete değildir. Buna bağlı çeşitli broşürler, ders notları, ders kitapları da aşağı yukarı aynı paralelde. Ordu içinde ordunun çeşitli kuruluşları içinde yayılmıştır. **Ayaklanmaları Bastırma Harekatı.** Amerikan CIA kaynaklı bu harekatın ayaklanma kavramı nedir? Ayaklanmadan ne anlıyor? Ondan bazı satırlar aktarmak istiyorum.

«Ayaklanmaların en önemli özelliği halk için yapılan mücadele oluşlarıdır. Ayaklanmanın esas kaideleri ve nihai olarak da kurulu düzenleri devirmek maksadıyla ve toplu olarak idare edilen adım adım geliştirilen bir mücadeledir.»

Yani halk için, halk yanındaki siyasi hareket bu kurama göre, Amerikan kuramcılarına göre, bir ayaklanma harekatıdır. Bu ayaklanma harekatı bastırılmalıdır. Nasıl bastırılmalıdır? Amerikan harp yetkililerine göre, askeri yardımların ilk hedefi, mahalli silahlı kuvvetlerin eğitim ve donatımı olmalıdır. Mahalli kuvvetlerin bütün idari komutaları Amerikan uzmanları tarafından kontrol edilmeli, fakat bu kontrol işleri o ülkede kamuoyundan gizli tutulmalıdır.

Bir başka bölüm aynı reçeteden :

«Meşru müdafaa, birliklerin hazırlanması, daimi kuvvetler için devamlı yardımcı kuvvetler temin etmek, haber almak ve kontrol şebekeleri ve propaganda kuvvetleri kurmak. Sivil halk arasında bunları kurmak. Durum ve şartlar ne olursa olsun, esas mücadeleye giren halkı teşkilatlandırmaya başlamaktır. Bu da mahalli liderleri mesuliyetli makamlara ve idari mevkilere getirmekle yapılır.»

Bir başka pasaj :

«Ayaklanmayı bastırmakla görevli kuvvetler bu liderleri bulduğu gibi bunlarla halk arasında sivil kesimde muharip kimseleri bulacaklar, bulunan muharip kimseleri birarada tutabilmek için, bu liderlerin yardıma, destek ve bir siyasi partinin rehberliğine ihtiyaç olacak.»

Burada az önce komando kamplarının herhalde bir benzerliğini görmek mümkün. «Mahalli liderlerden kafi miktarda bir araya gelip birleştikten sonra herhangi bir milli teşkilat içinde gruplaşmak» v.s.

O kadar ilginç örnekler veriliyor ki; cephe kurmaktan tutun da, olayların kasıtlı bir biçimde suni olarak terör aşamalarına getirilmesine, idarenin, polisin yargı organlarının davranış biçimine ve güvenlik kuvvetlerine yardımcı yan örgütlerin oluşturulmasına kadar çeşit-

li konuları içeriyor. Bu tür belgeler, Amerikan kaynaklı belgeler, Türk ordusunun içine sokulan belgeler. Hatta bir konuda ders olarak gösterilen, bir konuda tek emel kendi memleketinin vatandaşlarına karşı savunmaya hazırlanmak. Bunun hazırlıklarını zaman zaman, özellikle Doğu bölgesinde çeşitli tatbikatlardaki fotoğraflarda da görüyoruz.

«MHP VE HİTLERİN NAZİ PARTİSİ»

Bu reçete bize 1965 yılında giriyor. Okyanus ötesinden. 1965 yılına dikkati çekmekte yarar var. Kaba hatları ile Türkiye'de solun daha parçalanmadığı, bölünmediği bir dönem. Hatta palazlandığı bir dönem. Bölünmemiş TİP, parlamentoya on dört milletvekili sokmuş durumda. İşçi sınıfında ayrı bir bilinçlenme var. Ve aynı sürede 1965 yılında sessiz sedasız bir ufak partide Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinde yeni bir lider değişikliği var. Ordudan ayrılan bir albay bu partinin yönetimini ele geçiriyor. Ve daha sonra partinin adını MHP olarak değiştiriyor. Belki bir yakıştırma olacak ama, tıpkı 1918'lerde Bavyera'da küçük bir partinin içine gene ordudan ayrılma bir kişinin sessizce partiyi ele geçirmesi ve adını Nasyonal Sosyalist şeklinde değiştirmesi gibi.

«AMERİKA'YA KAPTIRDIĞIMIZ EL»

Bu kimselerin şimdi Türk ordusu içine giren 1965 reçetelerinin, bu kuramlarının, savaş doktrinlerinin kaynağına doğru geriye gidelim.

Takvimimizi tekrar geriye doğru çevirelim. Amerikan kuramcılarının bu reçeteleri hangi teşhisten kaynaklanıyor ve hangi hekimler az gelişmiş ülkelere, Tür-

kiye gibi gelişme halindeki ülkelere sundukları bu reçetelerle, ilaçlarla hangi hastalığın önüne geçmek istiyorlar? Neden geçmek istiyorlar? Niçin geçmek istiyorlar? Nasıl geçmek istiyorlar? Buna bakalım:

Otuz yıllık bir perspektif içinde Amerikan emperyalizminin, Türkiye ve Türkiye gibi gelişme halindeki ülkelere, demokratikleşme çabası içindeki ülkelere, bakış açısına bu noktada değinmek istiyorum. Burada tamamen kaba hatları ile demeçler aktararak sizlere iletmek istiyorum.

Bu bakış açısı askeri ve ekonomik yardımlarla elimizi Amerika'nın eline verdiğimiz 1947'lerde, 48'lerde başlıyor. Hatırlayacaksınız ilk yardım sandıklarının üstünde sıkışan el sembolleri vardır. Tepesinde Amerika'nın yıldızı, öbür tarafta da yardımı alan ülkenin eli. Eller sıkışıyor ve genellikle bizim gibi az gelişmiş ülkelerin karşıya kaptırdıkları eller sıkı sıkıya kalıyor. Elle birlikte kol da kaptırılmış oluyor.

«AMERİKA'NIN GÜVENLİĞİ»

1947'lerden bu yana geçen otuz küsur yıllık perspektif içinde acaba bu Amerika'nın Türkiye'ye ve Türkiye gibi ülkelere bakış açısında bir değişiklik var mı? Yoksa bugün Batının IMF'li, Ortak Pazarlı, NATO'lu, Dünya Bankalı ve OECD duvarları arasındaki çıkmazımız bu, çıkmamızın kaderi daha o yıllarda yeni el ele tutuştuğumuz yıllarda mı girmiştir? Truman doktrini döneminde. Truman 1949'da şöyle diyor:

«Yabancı ülkelere yapılacak yardımlar onların iktisadi ve siyasi yönelimlerini sağlamakla beraber, aslında Amerika'nın güvenliği uğruna yapılmış yardımlardır.»

Bu Truman doktrininden bir atlama yapıyoruz, 1956

yılına geçiyoruz. Ve kuram daha belirgin bir şekilde ortaya çıkıyor. Amerikan dış politikasının o dönemdeki isimlerinden Rockefeller'in 1956 Ocağında Başkan Eisenhower'e sunduğu bir rapor var. Bu raporda aynen şunları söylüyor :

«Bizimle dost olan ve bize uzun süreli sağlam askeri paktlarla bağlanmış olan Türkiye gibi, anti-komünist hükümetlerin iktidarda bulunduğu ülkelere yapılacak yardımlar ve açılacak krediler öncelikle askeri nitelikte olmalıdır.»

«OLTAYA YAKALANAN BALIK»

Oltaya yakalanmış balığın yeme ihtiyacı yoktur. Yani oltaya zaten 1947'lerde, 48'lerde takılmışız. Amerikan ağlarına kaptırmışız. Ve artık yeme ihtiyacımız yoktur.

Diyor ki Rockefeller, Eisenhower'e sunduğu raporda :

«Bu noktada dışişleri ile aynı fikirdeyim. Genişletilmiş ekonomik yardım, örneğin Türkiye'de bazı durumlarda tersi sonuçlar verebilir. Yani bağımsızlık eğilimini artırır, mevcut askeri planları zayıflatabilir. Ama bu ancak bize uygun ve bize bağlı hükümetleri ayakta tutabilecek, bize düşman muhalifleri zararsız bırakacak biçim ve miktarda olmalıdır. Bunlarla bağlantılı olarak özel sermaye yatırımlarını da ayarlamak gerekir. Hükümet özel sermaye yatırımlarını cesaretlendirmeli ve onlardan akıllıca yararlanmasını bilmelidir. Bu yatırımlarla birçok siyasi amaca ulaşabilir. Bu tip özel sermaye yatırımları, zamanla bütün gayrimeşru muhalefeti ve politikamıza direnişi ortadan kaldırabilmeli, Amerikan politikasına karşı direnişi ortadan kaldırabilmeli, ya da nötralize edebilmelidir. Ayrıca bizi destekleyecek karar-

sız ve sallantılı olan özel girişim ve çıkar çevrelerini etkilemelidir. Aynı zamanda ABD ile işbirliğine hazır yerli işadamlarına yardımı artırmalı ve böylece bu işadamlarının ilgili ülkenin ekonomisinde kilit noktaları ele geçirmeleri, buna dayanarak politik etkinliklerinin artırılması sağlanmalı.»

1956 yılındaki Amerikan dış politikasında, görüyorsunuz ki, 1948'lerden bu yana değişiklik yok, bizim gibi ülkelere bakış açılarında.

«AMERİKAN İDEOLOJİSİNE GÖRE YETİŞTİRİLEN ASKERLER»

Biraz daha ileriye gidelim, 1956 yılından 1967'ye geçelim. 1967 yılında ABD Savunma Bakanı McNamara, Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonunda şunları söylüyor :

«Askeri yardımlarımızın asıl amacı az gelişmiş ülke askerlerini Amerikan ideolojisine göre yetiştirmektir. Onlardan, gelecekte gerektiği zaman o ülkenin yönetiminde yararlanmaktır.»

İşte amaç, az gelişmiş ülke askerlerini Amerikan ideolojisine göre yetiştirmektir. Aynı yıllarda bu savaş doktrinleri ve ayaklanmalara karşı özel yöntemlerle ilgili özel yayınlar Türkiye'ye girmiş oluyor. CIA kaynaklı reçeteler. Niçin? Gelecekte o ülkelerin yönetiminde askerlerden yararlanmak için. Amerikan ideolojisine göre yetiştirilmiş askerlerden yararlanmak için. Türkiye'de biliyorsunuz, «gerektiği zaman» gelip geçmiştir.

Gördüğünüz gibi Truman'dan başlayıp, Rockefeller'den McNamara'ya kadar geçen otuz yıllık bir süre içinde, ABD'nin, Türkiye ve Türkiye gibi gelişme halindeki ve demokratikleşme çabasındaki ülkelere bakış açısında hiçbir değişiklik yok, 1967'de de yok. Bugün de bence yok.

Neden yok? İşte bugün başımızı çarpmakta olduğumuz duvarlar belli. IMF duvarları, Dünya Bankası duvarları ve NATO'nun mermer duvarları. Örnekler çok. Güncel, ortada.

«SAĞLANMAYAN KREDİLER»

Örneğin IMF ile bir yıl önce Stand-by anlaşmasını imzalayan Türkiye, bir yıldır IMF'nin temsilcilerini kollamakta ve IMF heyeti hâlâ Ankara'da. Dünyada tek ülke, Stand-by anlaşmasını yaptıktan sonra sorunu çözülmeyen, IMF ile ilişkileri kesilmeyen ve kredi muslukları açılmayan tek ülke şu anda Türkiye.

Dünya Bankasını ele alalım. Az önce, Amerikan dış politikası ile Amerikan askeri yardımları ile ilgili örneklerini verdiğim McNamara'nın uzun süre patronluğu bulunan Dünya Bankası, 1979 yılında 9 milyar dolarlık bir krediyi kullanıyor. Ve bu krediyi kullanış biçimi araştırıldığı, incelendiği takdirde, daha çok sağ diktatörlüklerle, faşist yöntemlerle yönetilen ülkelere kayıyor.

Örneğin Marcos'un Filipinler'i önümüzdeki yılda Dünya Bankasından 315 milyon dolar taze kredi alacak.

Aynı oranda kredi alan öteki ülkelere baktığımız zaman Güney Amerika'nın gene faşist yöneticileriyle yönetilen ülkelerini görüyoruz. Arjantin, Brezilya daha sonra Nikaragua, daha ötelerde Güney Kore, Endonezya, Tayland. Dünya Bankasının kaynaklarından aslan payını alan ülkeler, yönetimleri sağ diktatörlükler olan ülkeler. Türkiye ise biliyorsunuz, 150 milyonluk kredi için Dünya Bankası ile aşağı yukarı bir yıldır pazarlık sürdürmekte ve hangi koşullarda bu kredilerin gıdım gıdım verildiği de ortada.

«ANARŞİ EMPERYALİZMİN 'EMNİYET SUPABI»

Bütün bu kuruluşlar, otuz yıldır doğrudan doğruya ABD'nin yardım elleri, bugün uluslararası nitelikli hava, gene Washington'un denetimindeki kuruluşlar, bugünkü Türkiye'nin karşısına, demokratikleşme özlemi içindeki Türkiye'nin karşısına bir duvar olarak çıkıyor.

Ve benim kanımca bütün bu kurgu içinde olan olayları değerlendirirken, anarşinin demokratikleşme çabası içindeki ülkelere karşı, bu denizaşırı emperyalist güçler ülkelerce bir «emniyet supabı» olarak kullanıldığını görüyorum. Daha doğrusu onlar o şekilde görüyor.

Türkiye'yi bir tencere olarak kabul ederseniz, tenceresine taa otuz yıl öncesinden takılmış bir «emniyet supabı». Bu tencerede ne zaman bağımsızlıktan yana, anti-faşist, özgürlükçü güçler fokurdamaya başlasa, tencerenin içindeki aşın üst düzeyine basınç yapmaya başlasa, derhal bu «emniyet supabı» birtakım dış güçler tarafından işletilmekte ve Türkiye'nin özgürlükçü, demokratik, daha bağımsız güçleri bu «emniyet supabı» ile baskı altına alınmakta.

Şimdi bir film kurgusu oluşturduk. Tabii bu kurgu içinde bir eksiklik var diyeceksiniz. Reklamlarda olduğu gibi. Soldan hiç söz etmedim. Tabii bu film kurgusu içinde sadece, yönetmen ve baş oyuncularını içeren bir eleştiriydi bu. Yardımcı oyuncuları da var. Soldan da söz edilebilir. Ama sözü diğer arkadaşlara vermeyi uygun görüyorum. Fırsat kalırsa o konuya da tekrar değineceğim.

Ferit İlsever — Sayın Örsan Öymen'e teşekkür ederiz. **(Alkışlar)** Sayın Cüneyt Arcayürek, sizin Türkiye'deki anarşi konusunda görüşlerinizi rica edebilir miyim?

CÜNEYT ARCAYÜREK

«SADECE AMERİKA'NIN DEĞİL, SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN DE OYUNLARI...»

Ben Türkiye'de anarşi deyince, daha geniş açıdan olaylara bakmak gerekliliğine inanıyorum. Çünkü Türkiye'de sade sağda ve solda tetiğe uzanan parmaklar yoktur. Türkiye'de müesseseler içinde alabildiğine ve geniş-lemesine büyük bir anarşi vardır.

Sonra ben olaya «dış güçler» diye son cümlesini ta mamladığı için Örsan'a bir atıf yaparak girmek istiyo-

rum. Türkiye'de sadece bir büyük süper devletin oyunlarına bakmak, olaylara tek gözle bakmak olacaktır. (**Alkışlar**)

Aslında Türkiye, bulunduğu bölge itibarıyla sade Birleşik Amerika Devletleri'nin yararları açısından gözünden çıkarmadığı bir devlet değildir. Türkiye bulunduğu mevki ve emeller itibariyla, Sovyetler Birliği'nin de üzerinde oyun oynadığı bir ülkedir. (**Alkışlar**)

«AMERİKA VE RUSYA'YA KARŞI ÇIKMAK ÇİNCİLİK Mİ?»

Bu alkışlara çok teşekkür ederim. Yalnız bu arada kısa ve özlü bir şey söylemek istiyorum. Türkiye'de nedense insanların kendi düşüncelerini açıkça söylemesini hazmedemeyenler, bazı belirtiler ve izlenimlerle o adamlara başka türlü atıflarda bulunmak isterler.

Türkiye'de bir insan çıkar da Birleşik Amerika Devletleri'nin yanı sıra Sovyetler Birliği'ne çatarsa, o Çinci olur. Eğer sadece Amerika'ya çatarsa, Sovyetik olur. Sadece Sovyetlere çatarsa Amerikancı olur.

Ama Türkiye'de hiç kimse çıkıp da «Acaba bu adam gerçekten böyle düşünüyor ve olayları böyle mi görüyor?» diye meseleyi ortaya koyamaz. Ben bunu söylemeyi çok uygun görüyorum. Çünkü yaşadığımız muhitlerde, kulislerde daima insanlara bir yazısından veya yapmış olduğu bir espriden bile, bu noktalara varan kafa yapıları vardır.

«ÖZGÜRLÜKLER KORKU İÇİNDE»

Türkiye'de bugün anarşi, solda sağda tetiktir. Bu evet. Fakat Türkiye'de bunun daha ötesine giden bir bu-

nalım vardır. Türkiye'de benim kanaatim, özgürlükler korku içindedir. Bizim gazetelerimiz yazmadı, özür dilerim ben de yazmadım. Ama İngiliz **The Guardian** gazetesi, bir Türk yazarının evinde aydın arkadaşları ile konuşurken kapısında silahlı askerlerin beklediğini yazmaktadır bugün. Bunun kim olduğunu da sormayın bana.

Aynı şekilde bir başka yazar, hatta o demin sözünü ettiğim bu yazarın kapısının önünde süngülü askerler beklemektedir.

Halk, gazetelere geçen anket manşetlerine göre, «Geceleri sokağa çıkamaz olduk.» demektedir. Eğer bir ülkede özgürlükler varsa o özgürlükler insanların yasaların sınırları içinde dilediği gibi kullandığı bir ortamda sözkonusudur. Bugün Türkiye'de korku, insanların, yazarların, düşünenlerin hatta sokaktaki insanlarımızın özgürlüklerini sınırlamaktadır. Aslında önemli ve üzerinde durulacak konunun en mühimi budur.

Türkiye'de dalga dalga bir anarşi vardır. Türkiye'de bugün parlamentoda anarşi vardır. Bunun örneklerini verebilirim. Türkiye'deki ve parlamentodaki anarşinin açık ve kesin somut belirtisini verebilirim. Nedenlerini veya niteliklerini tartışacak değilim. Bir önerge veriliyor, o önergeyle motorun tek elden yapılmasını meclis kabul eder. Komisyona gider. Bu yasanın bir fıkrasını evvela hükümet, milletin iradesi saydığımız meclisin kararını değiştirerek, o kararı tekrar dördüncü veya beşinci plan içine koyabilir. Bu düpedüz yasalar anarşisidir. Türkiye'de millet iradesine karşı bir anarşidir, bu bence.

Aslında biz, sadece sola veya sağa, parmak atan, el atan tetiklerin yanında, dalga dalga bu noktaya getiren asıl unsurları da kendi bünyemizden arındırmak zorunda olduğumuza şahsen ve kesinlikle inanıyorum.

«HÜKÜMET İÇİNDEKİ ANARŞİ»

Hükümetin başbakan yardımcısı çıkar, bir firmayı kredi usulsüzlükleri ile mahkum eder, bir bakanı mecliste o firmaya bazı olanaklar sağlamak için savaş verir. Bir hükümetin içinde bu bir anarşi değil de nedir? Ben bunu bir türlü anlayamamışımdır ve kendi kendime bir türlü izah edememişimdir.

Biz Türkiye'de anarşiyi önleyelim diye yola çıkarız. Bugün burada binlerce insan toplanmışsa, bu insanların her birinin içinde tek duygu var: «Anarşiyi önleyelim.» Anarşiyi önlemek için ne yapalım? Önlemler getirelim. Önlemleri ne yapalım? Bir komisyonda inceleyelim. Komisyon kurulur. Komisyon başkanı on dört senedir Hukuk Fakültesinde. Komisyon üyesi Anayasa Mahkemesi Başkanı. Anayasa Mahkemesi Başkanı kim? 1976 senesinde CHP'nin, Anayasaya karşı olduğu için yürürlükten kaldırmasını istediği iki tasarıya «Evet» diyen öz ve şekil bakımından bozan Muhittin Taylan'dır.

Şimdi Sayın Muhittin Taylan hem komisyon üyesidir, hem de kendisinin Anayasaya aykırı bulduğu bir tasarıyı inceleyip, Türkiye Büyük Milet Meclisinin huzuruna götürmekle görevlidir.

Yani olaylar sadece tetkikler meselesi değildir. Olaylar bünyenin meselesi, bünyenin içindeki çelişkiler meselesi. Bünyenin içindeki çelişkiler çözülmedikçe, Türkiye'deki anarşiyi, sağdan da soldan da gelen anarşiyi çözmenin imkanı yoktur.

Örsan Öymen arkadaşımız sağdan gelen anarşiyi son derece geniş boyutlarla anlattı. Söylediklerinde hakikat payının olduğu yüzde yüz. Ama burada açık yüreklilikle söyleyelim. Sağdan bir anarşi var. Soldan bir anarşi yok mu? Soldan da anarşi var. Mesele sol, sağ meselesi

değil. Anarşinin tümüne karşı ne gibi bir çare bulunacağı meselesi.

«YASALAR ANARŞİYİ ÖNLEYEMEZ»

Yasalarla bu meseleyi çöezebileceğimize inanıyor musunuz? Ben şahsen inanmıyorum. Bu daha derinde yatan, daha derinden gelen bir şey. Çok doğru söyledi. 1969 senesinde Sayın Colonel (Albay) bana verdiği beyanatta, «Komandolar benim» demiştir. **Hürriyet** gazetesi manşet çıkmıştır. Savcılar ne yapmıştır? Dava açılmamıştır. «Komandolar benim» dedikten sonra, komando kampları kurulmuş ve gazetelerde komando kamplarının yerleri, işleyişleri bir bir açıklanmıştır. Bu bir süreçtir. 1974 yılına kadar sağ, kendini toparlama, yetiştirme ve eyleme hazırlık dönemi geçirmiştir.

Sol ne yapmıştır? 1971 yılına kadar kendi ölçüsünde çarpışmış, fakat 1971 Martından sonra, sol parçalanmıştır. 1974 yılında bir birlik, bir tek kuvvet gibi Türkiye'de görüntü verirken, sol, fraksiyon dediğimiz otuz tane bölüme ayrılmıştır.

Solun arasında önemli olan şu: Birisi diyor ki «tetikle», birisi diyor ki «doktrin savaşı veririm». Doktrin savaşı verenlerin bugün legal partileri bile var. Ve açıktan bunu devletin yetkili unsurları bana söylemişlerdir. Ben burada isimleri saymak istemiyorum. Ama eğer arzu edilirse, soldaki fraksiyonların da, sağdaki fraksiyonların da şeklini gayet açık çizgilerle koymaya hazırım.

«MİLLİYETÇİ-TOPLUMCU GRUPLARIN DÖRT ESASI»

Bakın şimdi Türkiye'de dikkati çekmeyen ve gazeteler tarafından da bir türlü geniş ölçüde dikkate alın-

mayan bir olay daha var. Patırtıya geliyor, gürültüye geliyor ve söylenmiyor.

İçişleri Bakanı Özaydınlı 1977 senesinin Şubat ayındaki bir brifingde, —ki bu brifing Bakanlar Kurulunu verilmiş bir brifingtir— oradaki bir raporu açıkladı. Rapor kesin; Milliyetçi - Toplumcu grupların dört esas üzerinde hareket edeceklerini ve hareket etmekte olduklarını söylüyor.

Sayın Örsan Öymen'in söylediği obalar, oymaklar işte bu dört maddenin içinde yatıyor:

1. Devlet içindeki teşkilatlanmayı hızlandırmak, 2. Devlet örgütlerine daha çok militan yerleştirmek, 3. Bir merkezden yönetilmek, 4. Vurucu timler kurmak.

Bunu o sırada işbaşında olan ikinci MC hükümetinin İçişleri Bakanı, ikinci MC hükümetine bu raporu resmen sunmuştur. Ve Örsan Öymen'in de anlattığı gibi obaların hepsi, dört maddenin içinde sıra sıra yer almışlardır.

Bunun yanı sıra solda, fraksiyon savaşları, fraksiyon savaşları içinde bütünleşmemek ve silahla devleti ele geçirmek veya doktrin savaşı yaparak halkı bilinçlendirmek kavgası hâlâ sürdürülmektedir.

«ÜYE Mİ, SEMPATİZAN MI?»

Bu kadar dağınık bir manzara içinde, kimin nerede, kime alet olduğunu bulması; bu, devletin gerçekten korkunç derecede önemli bir görevidir. Ve bunu becerebileceğinden son derece kuşkuluyum. Çünkü açıklarsam, son derece ilginç noktalar açıklayabilirim. Soldaki bütün olaylar illegaldir, illegal örgütlere aittir. Bu illegal örgütler, mahkeme huzuruna, savcı huzuruna gittikleri za-

man suçlarını «şu veya bu örgüte bağlıyım» diyerekten açıktan söylemektedirler.

Sağdaki örgütleri bugün kariyer hesabı ile bölmek, bir partiye veya bir örgüte bağlamak içindir. Sebebini söyleyeyim.

Gittim Yargıtay Başsavcısıyla uzun uzun konuştum. «Neden» dedim, «sağda yığınlarla yakalanan, yüzlerce yakalanan insanları bir örgüte bağla bağlayamıyorsun?» Cevap verdi: «Bana» dedi, «Örsan Öymen'in söylediği tutanaklar geliyor» dedi. «Okuyorum» dedi. Ve «o ilin savcısına yazı yazıyorum, bu çocuklar veya bu insanlar, şu veya bu derneğe veya partiye üye midir? Üye defterini bulun, bana bildirin, diyorum» dedi. «Hayır, bunlar yanlıdır, sempatizandır diye cevap geliyor» dedi. «Elimdeki Siyasi Partiler Kanunu, Anayasa, beni, karineyle yanlı veya sempatizan diye, bir partinin veya bir parti üzerine gitmekten menediyor» dedi. «Derneklere gelince, o da devletin işi» dedi.

«YENİ YASA TASARILARI»

Derneklere gelince biz hemen bir yasa hazırlıyoruz. Yasa çok ilginç ve bugün sanıyorum burada bulunanlardan anarşi yasaları üzerinde elimizdeki mevcut bilgilere göre terörizme karşı olanlara karşı çıkacaklar yoktur. Yani Ateşli Silahlar Kanununda değişiklik yaparaktan, tabanca taşıyanların, ruhsatsız tabanca taşıyanların cezalandırılmalarının, cezalarının ağırlaştırılmasının, Ceza Usulü Mahkemeleri kanununun değiştirilerek, bu tip olaylara bakan mahkemelerin süratlendirilmesi, silah kaçakçılığı konularına kimse karşı çıkmaz.

Ama bugün tartışma anarşinin ikinci bölüm yasaları üzerine ki, bunlar kişi özgürlüklerine değinen yasa-

lar olarak ele alınıyor. Dernekler yasası anlatıldığına göre çok garip hükümler getiriyor, diyor, bir derneğin üyesi İskenderun'da kumar oynarken yakalanırsa, İstanbul'da hırsızlık suçundan yakalanırsa dernek kapatılacakmış. Görülmüş iş değil!

«BUNLAR ANARŞİYLE SAVAŞ YASALARI DEĞİL»

Eee daha ne olacakmış: Derneklerin tüzükleri incelenecekmiş devlet tarafından, bir aylık mehil verilecekmiş, «şu istikamette değişiklik yapmazsan o zaman derneği yine kapatacağım» diyecekmiş.

Eee olur mu yani? Anlamıyorum yani ben bu tarafı. Yürüyüşler sınırlandırıldı, 48 saatlik bölümü 72 saate çıkartılıyor, on günlük bölüme başka şeyler konuyor. Ve bunun başka daha tabii sonuçları da var. Demin konuştum arkadaşlarla, aynı şeyi söylüyorlar. Yolda gidiyorsunuz, polis çevirdi, «hüviyetin yok gel karakola». Gideceksin, parmak izi, resim çekim, bir dosya. Eee o da bitti hüviyetin var. Gene kuşkulandı, gene «gel» diyecek.

Bunlar tutarlı, anarşiyle savaş yasaları falan değil. Bunlar şunu yapar: Karakollarda zaten her gün daktilodan başka bir şeyle uğraşmayanlar daha çok çalışır. Biz daha çok polis buluruz oturturuz oralara. Bu çıkar.

Ondan sonra da mahallelere gider, bankalar önünde durur, yarın öbür gün bakkal dükkanları, yarın bizim evin önü, filan yani! **(Alkışlar)**

«HÜKÜMET DE YASALARI İKİYE AYIRMAYA BAŞLADI»

Yanlış anlaşılmasın, gerçekçi olalım. Sanıyorum ki iktidar da, terörizme karşı olan yasaları artık kafasında

ikiye ayrılma yoluna girdi de, bu yürüyüşler kanunu, dernekler kanunu gibi tasarıları birer geriye alıp öbürleri hemen gündemdeyken, onları hemen meclisten çıkartayım diye bir şeyler yapıyor.

«TABANCAYA PARA CEZASI, FİKRE İDAMA KADAR CEZA!!!»

Fakat buraya gelince, aklıma gelen bir şeyi söylemeye çalışayım. Şimdi silah taşımaktan 5 yıl veya 8 yıl hapis vereceksiniz. 25 bin ila 65 bin lira arasında para cezası. Doğru, iyi. Adamı caydırıcı bir güç bu. Tamam, bunu söylemiyorum ben.

Ama öbür taraftan da fikrini söyledi diye gazeteciyi veya bir yazarı veya bir ilim adamını 7,5 yıldan idama kadar götüren yolun ortasında bırakacaksınız.

Eee olmadı, yani bir terslik bu şimdi. Bunları topyekün birlikte düzeltelim, yahut da hiç birini düzeltmeyelim.

Ben sayın iktidarın anarşiyi önlemek için yasalara gerek yoktur diye yola çıktığından bugüne kadar köprülerin altından akan sulardan bahsedecek değilim. Bunlar politikacıların işi. Fakat başka bir şey söylemeye çalışıyorum. Bugün bazı şeyler var ki, kamuoyuna ters söylenir.

«CHP, 141-142'Yİ NİYE KALDIRMIYOR?»

Bugün CHP'nin doğuş nedenlerinden birisi özgürlük, fikir özgürlüğünü savunmaktır. 141, 142'yi niye kaldıramıyor? Sorduğunuz zaman kendisi cevap vermiyor da ikinci derecedeki bir adamı diyor ki: «Gücümüz yok».

Gücünüz var! 214 milletvekili var. 163'e evet diyor-

sun, 24 de eklenir, ettiniz mi 238? Kanun Millet Meclisinden geçti. Bu kanun geçer.

Senato'ya geldi. Senatoda da var Milli Birlik Grubunun bir bölümü. Hatta belki de Sayın Hüsamettin Çelebi kardeşimiz buna verir değil mi? **(Alkışlar)** Verebilir, eminiz ki geçer. Geçtiğine göre nedir? Demek ki 141 - 142 ve 163'ü kaldıracak, değiştirecek veya çağın şartlarına uygun şekle sokacak bir yasa meclisten güçsüzlük nedeniyle geçmiyordur, benim kafama göre. Gücün var, işine gelmiyorsa getiririm!

«141, 142, 163'ÜN KALDIRILMASIYLA İLGİLİ TEKLİF CHP GENEL MERKEZİNDE YATIYOR!»

Neden? Hükümetin bünyesi der. Hükümetin bünyesi ile hiç ilgisi yoktur. Bu bir kanun teklifidir. Bu kanun teklifini Cumhuriyet Halk Partisinin iki kıymetli milletvekili hazırlamıştır. Bir tanesi Sadullah Usumi, gazetecilikten gelme. Öbürü de, gazeteci Doğan Araslı.

Sordum ben geçen gün onlara, «ne oldu bu kanun» dedim. «Bizim genel merkezin odalarından birinde yatıyor» dedi. «Niye?» dedim, «İnceliyorlarmış» dedi. «Kaç aydır?» dedim, «sekiz aydır» dedi. Ya orda da çok derin profesörler (!) falan vardır, değil mi yani. Ben bilmem bu işleri, hukuğu mukuğu da, ben biraz gelişmesine bakıyorum işin.

«JOHNSON MEKTUBU, KAFALARI AYDI»

Şimdi eee Amerika doğru. Amerika elbette Türkiye'yle 1947 senesinde Truman doktriniyle silahları gönderdiği zaman Türkiye'deki adamların kaşını, gözünü çok sevdiğinden yapmıyordu. Elbette adamın menfaatleri, elbette

Orta Doğu bölgesindeki yararları vardı. Biz 1947 senesinde bize gelirken duvarlara «Welcome» yazıp ve bazı ismi lazım gelen evleri badana ettirip «sailor»lara açmıştık. Hatırlamıyor tabii bunları değil mi? Bahriyelilere açtık, Amerikan bahriyelilerine.

Ondan sonra sular aktı, Johnson mektubu patladı, Türkiye'de biraz ayılma oldu.

1965-66 falan o sırada bir sol parti de meclisteydi. Sol parti bunun üzerine gitti, ayıldık biraz. Ve şimdi şimdi de kavrıyoruz.

Eee peki Amerika bugün Türkiye'yi gözden çıkarabilir mi? Çıkaramaz! Niye? Bana küçük siyasi parti liderlerinden biri çok ilginç bir şey söyledi, «Amerika» dedi, «dünyada gücünü kaybediyor». Nerede kaybediyor dedim, «bütün Güney Asya'da kaybetti, geliyor» dedi. «Ortada» dedi «bir Türkiye kaldı, İran belli, Suriye, Irak belli, Yunanistan'a Papandreu var diye inanmıyor, eee Yugoslavya, Tito öldü mü, belli değil, Türkiye'yi onun için bıakmaz.»

Güzel, eee Rusya?

«CIA'NIN PARMAĞINI ARARSAK KGB'NİN PARMAĞINI DA ARAYALIM»

Rusya da hiç bırakmaz. Yani Amerika bırakmaz da Rusya bırakır mı? **(Alkışlar)** Onun için eğer Türkiye'deki anarşi de, olaylarda eğer Amerika'nın, CIA'nın parmağını ararsak, Allah rızası için biraz da Rusya ile KGB'nin parmağını arayalım.

Bu parmaklar değişmez, yani ikisi de aynı yola çıkar. **(Alkışlar)** Bunlar tıpkı bizim sağda solda vuruşanların yaptıkları gibi birisi bir yoldan, bir türlü gelmek

istiyor, diğeri başka bir yoldan, başka türlü gelmek istiyor.

Hani birisi halk ihtilali yaparaktan geleyim, öbürü de devleti içeriden bir güzel idare edeyim diyor.

Sağda solda bana İçişleri Bakanı'nın verdiği bilgiler bunlar. Ben bunları tabii söylerken yola Sayın Başbakanın resmi sözlerine bağlı olarak çıkıyorum. O diyor ki, «soldaki şiddet eylemcilerinin çoğu kendi aralarında illegal kuruluşlara bölünmüştür». Bunu koyuyor. Ondan sonra dönüyor, «sağcı olduğu saptanan şiddet eylemcilerinin tamamına yakını ya MHP'lidir ya da ülkücü dernek üyesidir ve onlara kayıtlı olmayan, devlet elinden suçluları kurtarabilmek için kayda geçmemiş adamlar vardır, bu kesindir» diyor.

«'BİZİM RADYO'NUN BÜLTENLERİ»

Demek ki bizim söylediklerimizde Sayın Başbakana, memleketimizi yönettiği için de, onun sözlerine ters düşen bir taraf yok.

Ben başka bir şey söyleyeceğim. Belki Örsan katılır, katılmaz, Hüsamettin'i hiç bilemiyorum, hele Doğan'ı hiç.

Bilmiyorum sizin içinizde meraklı olup da şu «Bizim Radyo»nun bültenlerini inceleyen var mı? «Bizim Radyo»nun bültenlerini bizim Basın Yayın Genel Müdürlüğü her gün yapar ve gazetecilere gönderir. İsteyenlere. Onlar bakar.

Orda nedense, ben şimdi Amerika'ya ve Rusya'ya çattım, Çinci minci gibi havalar var ya, orda da bir şeylere çok çatanlar var. **Aydınlık**'a falan çok çatıyorlar. Sizin gazeteyi sevmiyorlar. Hiç sevmiyorlar. Aydınlıkçı-

lar bunlar ne bakayım, emperyalist falan. Böyle bir şeyler.

«GÖLGEDEKİLER»

Şimdi ben bu bizim yetkililere dedim ki: Bakın siz bu MHP'den falan şikayetçisiniz, sağdaki örgütlerden şikayetçisiniz, soru şu dedim: Bunları yöneteni, yani daha doğrusu ortadaki olayların gölgesinde bunları idare edenleri biliyor musunuz dedim, kim? «Hayır, bilmiyoruz» dediler. Olay bitiyor işte.

Yani gölgedeki adamı, gölgedeki adamları bulamadıktan sonra kolay kolay o örgütleri temizlemek, o örgütlere bir şekil vermek mümkün değildir.

Vaktimiz yok, bitti mi?

Ferit İlsever — Biraz özetleyerek...

Cüneyt Arcayürek — Özetlenmiyor. Bunlar özetlenmez, çünkü anarşi özetlenir mi? **(Gülüşmeler)**

Hükümetin yetkilisi «solun özellikle Doğu Almanya'dan beslendiği söylenir» dedi. Eee peki dedim sağ? «Bak o belli değil» dedi, «ama birtakım belirtiler var» dedi, Kim? «Eski emekli subaylarla bazı profesörler.» Bulun dedim bunları. «Bulamıyoruz» dediler.

Şimdi çok ilginç bir şeydir bu, yani bunları yönetenleri bulamamak. Müthiş ilginç bir şey. Bunları yönetenleri bulsanız, beyin gitti mi, vücut ne yapacak? Yani gövde sallanır. Eee, nasıl bulunuyor bunların elemanları? Onları da anlattılar, vakit olursa sonra anlatırım, bunları isterseniz. Çok enteresan şeyler var.

Demek istediğim şu: Türkiye'de sağ ve solu sadece dış güçlerin birine bağlamak, Türkiye'de anarşiyi sade sağa bağlamak yanlıştır. Türkiye'de anarşi bütün geniş açılı görünüşüyle dış güçlerin etkileriyle hem çifte

baskı altındadır ve parmağı oynar hem de içerde bu oyunların sahnelenmeleri görünür.

Ben sözü bitirmeden size devlet içindeki bir başka anarşiye somut örnek vermek istiyorum. Ben İçişleri Bakanına dün telefon ettim. Dedim ki: şu güne kadar bana ölü miktarını söyleyin, dedim. Bana söylediklerini söylüyorum: «7 Aralık 1978 tarih toplam ölü 635» dedi. «Öğrenci 238, öğretmen 28, işçi 54, halktan 288, güvenlik kuvvetlerinden 20, ordu emeklisi —anlamadım bunu— 3, adliyeden 4 kişi» dedi. «Bu, toplam 635» dedi. «Bunların içinde bilinmeyen rakamlar var. Yani öğrenci, 238 öğrenci ölmüş, bunun 74'ü sağdan, 136'sı soldan, bilinmeyen 28» diyor. O anlaşılmamış. Tabii ki dedim ki, o zaman yani bir de muhalefet partilerimiz var bizim. Özgürlükçü parlamenter demokratik düzenin bir gereği olarak. Onlara sordum, onlar bana böyle tablo verdi. Yani onlar daha iyi çalışıyor bu işte. Onlara göre, iktidar diyor ki, hükümet 635 ölü, muhalefet 950 ölü. Aradaki fark aşağı yukarı 300 kadar. Ve o daha değişik yapmış. Öğrenci 284'ü buluyor, öğretmen 40, polis, bekçi 28, er, assubay 6, hakim 2, işçi 40, diğer meslekler 450 diye ölenlerin böyle ayrıntısını vermiş.

Demek istediğim şu: Şimdi, yani anarşiden ölenlerin rakamlarına göre bile Türkiye'de birleşme yok. Devlet 635 diyor, öbürü 950 diyor. Ben dedim ki muhalefet partilerine, siz nerden buluyorsunuz bu rakamları dedim. Tanığı öyle bir gösterdiler ki, yani aksini söylemek mümkün değil. Gazetelerden dedi. Eee şimdi yani ben de gazeteci olduğum için bunlar da yalandır nasıl diyeceksiniz. Diyemiyorsunuz, kalıyor olay orda ve 950 diye onlar rakam tutuyorlar. Diyorlar ki aynı laf arasında, bu yıl sonuna kadar bini bulur, diyorlar. Falan böyle..

«SOL İKİ TÜRDÜR»

Yani bakın benim özetle söylemek istediğim, Türkiye'de, benim şahsen kendi fikrimi söyleyeyim, istediği kadar aşırı uçtan olsun eğer kendi fikirlerini, doktrin savaşını, silaha elini uzatmadan, tetiğe uzatmadan yapıyorsa, onu ben saygı ile karşılarım. Gayet açık söylüyorum. Ve Türkiye'de bu tür sol vardır ve bu tür solun savaşı da tetiğe ellerini uzatanlarla yapılmaktadır. Aralarındaki çekişmenin bir unsuru, asıl unsuru da budur. Sağda yoktur. Sağ bir bütündür, sağda bölünme yoktur, o bir bütündür, o tek ağızdan, onun için bir buyrukla hareket eden bir düzen içindedir.

Bundan sonraki tartışmalarımızı eğer her iki açıdan yürütmek imkanını bulursak ben o zaman daha bahtiyar olacağımı sanıyorum. Örsan da sol hakkında birşeyler söylemek için sıra bekliyor. Teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

Ferit İlsever — Teşekkür ederim Sayın Arcayürek.

Sayın Hüsamettin Çelebi sizin anarşi konusundaki görüşlerinizi rica edeceğim.

HÜSAMETTİN ÇELEBİ

«RUSYA'NIN PARMAĞI: TKP»

Teşekkür ederim. Sayın İlsever, ben konuşmama başlarken böyle özgürlükçü bir tartışma ortamı oluşturduğu için **Aydınlık** gazetesine, onu yönetenlere teşekkür etmek istiyorum. **(Alkışlar)** Hemen de bir noktayı, konuşmamın ayrıntısında değineceğim bir noktayı, başlangıçta bir cümleyle belirlemek ve vurgulamak istiyorum. Sayın Öymen arkadaşımız, uzun sunuşu içinde, anarşinin dış kaynaklarından birini tarihi belgelere dayanarak, an-

latmaya çalışıyorlar. Kendilerinin de ifadesiyle işin bir tarafı açıkta kaldı.

Türkiye'deki anarşide dış parmak, okyanuslar ötesindeki bir elin parmağı olduğu kadar, hemen üzerimizde ve en geniş sınırımızı teşkil eden Sovyet Rusya'nın parmağıdır. Ve Sovyet Rusya'nın Türkiye'deki emellerinin bugünkü eylemsel aracı durumunda bulunan TKP'nin, Sayın Arcayürek'in değindiği bir yayını, **Aydınlık** gazetesinin bir yayını olarak şu anda elimdedir. Bakınız, ne diyor. Böylece **Aydınlık** bunu bir ibret belgesi olarak okuyucularına sunmaktadır: «Kontrgerilla yayınımıza yönelen saldırıların bir kaynağı da Moskova TKP'nin sesi; Perinçek grubu fiziksel olarak ortadan kaldırılacak.»

Böyle demiş, artık tartışmaya bile gerek kalmıyor ki. Türkiye'de anarşinin dış kaynaklarından birisi işte bunu söyleyendir. Fiziksel olarak ortadan kaldırmanın tercümesi öldürmektir. **(Alkışlar)**

«ANARŞİ, OLMASI GEREKENİ ÇOK AŞMIŞ BİR OLAYDIR»

Efendim asıl konuşmama geçiyorum. Ben önce konuşmaya başlarken önemli gördüğüm bazı gerçeklerin altını kalın çizgilerle çizmek istiyorum. Bunlardan birincisi şudur: Türkiye, nüfusu hızla artan bir ülkedir. Türkiye aynı zamanda artan nüfusu çok hareketli olan bir ülkedir. Köyler kentlere akmaktadır. Kentlerimiz giderek milyonluk köyler haline gelmektedir. Ve ekonomimiz, bu hareketli, bu genç nüfusun ihtiyacını belki de iyi yönetilmediğinden, belki de kaynaklar çok iyi değerlendirilemediğinden karşılayamamaktadır. Bugün Türkiye'nin işsiz sayısı oranı yüzde 20'yi bulmuştur.

Türkiye böyle bir ortamda özgürlükçü demokratik yönetimi sürdürmek çabasında, niyetinde bir ülkedir. Böyle olunca bu Türkiye'de hiç bir şey olmasın, sessizlik olsun, herkes işine gitsin gelsin, herkes kazanabildiği kadar kazansın demek, bunu istemek, bunu beklemek bir hayaldir. Hareketli, genç, hızla artan bir nüfusun olduğu bir ülkenin ekonomisi, ihtiyaçları yeterince karşılayamıyor ise orada bir şeyler olacaktır. Ama Türkiye'nin bugün bu toplantının düzenlenmesine, hemen her evinde, her köyünde, parlamentosunda, vatandaşların bir araya geldiklerinde konuştuğu anarşi, olması gerekeni çok aşmış bir olaydır. Olması gereken, böyle toplantılarda karşılıklı fikirlerimizi söylemek, tartışmak, ikna etmek, fikir alışverişi yapmak, belki belki bazan da kavga etmektir ama her halde adam öldürmek değildir. Hadise o çapa ulaştığı için vahim noktaya gelinmiştir ve herkes, aklı eren herkes, çare bulmak, çare aramak durumundadır. Bu bir.

«TÜRKİYE DEVLETİ MUTLULUĞU HERKESE ADİL ÖLÇÜLER İÇİNDE DAĞITMAKLA YÜKÜMLÜDÜR»

İkincisi Sayın İlsever, bana göre belirlenmesi gereken noktalardan birisi de şudur: Türkiye devleti, sınırları içerisinde yaşayan bütün Türklerin, 45 milyon Türk'ün devletidir. Türk demek Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının tespit ettiği esasa göre Cumhuriyete vatandaşlık bağıyla bağlı olan insan demek. Atatürk'ün deyimiyle söylersek «Ne mutlu Türküm diyene» bilinci içinde olan insan demektir. Bu iki gerçek bizi şuraya götürüyor. Türkiye Cumhuriyetinin vatandaşlarına karşı mevcut olan anayasal yükümlülükleri bazı vatandaşlara de-

ğil, bazı sınıftan vatandaşlara değil, bütünüyle vatandaşlık durumundan yararlanmak durumunda ve hakkında olan insanlara karşıdır.

Türkiye devleti, mutluluğu herkes için aramak, gerçekleştirmek ve mümkün olduğu kadar adil ölçüler içinde dağıtmakla yükümlü olan bir devlettir.

Bunlar aslında bilinen şeylerdir. Bilinen ve çok söylenen şeylerdir. Şimdi işin bir bilinmeyen yanına değinmek istiyorum. Türk olan, Türkiye Cumhuriyetine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes de bu devlete karşı mutlak bir sadakat içinde bulunmak durumundadır. Nasıl devlet Anayasal hakları bütün vatandaşlarına eşit şekilde, adil şekilde sağlamak zorunluluğunda ise, vatandaşın da devlete karşı Anayasa sınırları içinde, mutlak bir sadakatle bağlı bulunması lazımdır. Yani ayrılık gayrılık davasına düşmemesi lazımdır. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde, Türkiye devletinin iradesine rakip bir irade var olduğu iddiasına kalkmaması lazımdır. Öyle bir iradeyi yaratma davasına ve kavgasına girmemesi lazımdır. Aksi takdirde böyle davalar, böyle kavgalar meşruiyet sınırının dışında kalır ve Anayasanın himayesini istemek hakkını kaybeder. Buna uluslararası belgelerden de kanıtlar bulabiliriz, oraya kadar gitmeye gerek yok, kendi Anayasamız sınırını çizmiştir.

«1967'DEKİ GENÇLİK OLAYLARI»

Ben bu açık oturuma böyle inançlarla ve böyle medeni bir ortamda tartışmakta olduğumuzu görmenin de gururuyla devam etmek istiyorum. Türkiye 1967'den bu yana neyle karşı karşıyadır? Başlangıçta hepimiz masum gençlik olayları dedik, nutuk söyledik, yazı yazdık, program yaptık. Ben de onlardan biriyim. Zaman içinde

öyle olmadığı, meselenin masum gençlik hareketleri kapsamı ve kavramının dışında yönleri bulunduğu anlaşıldı. Tuttuk, buna gene çok kolay bir terimle «anarşi» deyip çıktık. Son zamanlarda da bir terör terimiyle konuyu anlatmaya çalıştık. Fakat bütün bu terimlerin sokakta karşılaşılan olayın eylemsel yönünü anlattığını, gözle görüleni anlattığını, olayın yöneldiği niyetler yönünü yeterince anlatamadığını görmedik.

Bana göre böyle bir ayrım yaparsak, Türkiye'de şu anda üç akım var; bir dördüncüsünü ilave etmek mümkün.

Birisi Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez olduğu Anayasasıyla kayıtlı bütünlüğünü bozma yönünde niyetler. Bu niyetin sahiplerinin söylediklerini dinlemeye ve nedenleriyle tartışmaya ben kendi yönümden olanak görmüyorum, Anayasa dışı olduklarına inanıyorum.

İkincisi devletin hürriyetçi düzenini, giderek uygulama içinde Sovyetler Birliği'yle özdeşmiş anlayışı yaygınlaşan Marksist düzenle değiştirmek isteyenlerin niyetleri. Ben bunların zor kullanmadıkları sürece, silaha basvurmadıkları sürece böyle medeni toplantılarda tartışmayı, ikna yolunu kabul ettikleri sürece kendileriyle oturup konuşulabilecek olduğuna inanıyorum.

«141 - 142'NİN KALDIRILMASINDAN YANAYIM»

Burda hemen, biraz önce Sayın Arcayürek'in bir şaka vesilesi ile değindiği bir konuya girmek istiyorum. Cünkü konuştuğumuz anarşinin kökeninde bu mesele de vardır sanıyorum. Ben Türkiye'de Marksist bir parti veya Marksist partiler kurulması zamanının geldiğine inanıyorum. **(Alkışlar)**

Bunu daha önce yazdım, söyledim, bunu söylerken Marksizmi benimsediğimi anlatmış olmuyorum. Fakat şunu görmüş oluyorum ve değerlendiriyorum. Türkiye' de Marksizm, eylem olarak vardır, propaganda olarak vardır, yayın olarak vardır, partileşmiş veya henüz partileşememiş ama kümeleşmiş olarak, fraksiyonlar olarak vardır. İllegal örgütleri vardır. Legalde Marksistleşmiş örgütleri vardır. Bu hem var hem yok olma durumu, ben sanıyorum ki Türkiye'nin bugünkü bunalımının sebeplerinden birisidir.

«LEGAL TEŞEKKÜLLERİN İÇİNE SIZAN İLLEGALLER»

Kaldı ki, yasallık kazanacak Marksist kuruluşların ancak yasal olduktan sonra yapabilecekleri bir şey olduğuna da inanmıyorum artık. Türkiye'de her şey yapılıyor, her şey söyleniyor, söylenebiliyor. Hem yasak, hem söylenebiliyor. Bu garabete son vermek gerektiğine inanıyorum. Ve biraz önce söylediğim kuruluşların oy yoluyla parlamentoya girmek, siyasal kararların oluşumuna katkıda bulunmak olanaklarını görmedikleri için birbirleriyle kavga ettiklerini ve yasal olan, legal olan teşekküllerin de içine sızmaya başladıklarını, onları da rahatsız ettiklerini ve kendilerinin de rahatsız olduğunu düşünüyorum ve görüyorum. Bütün bu nedenlerle ben artık Türkiye'de Marksist bir parti veya partilerin kurulması zamanının geldiğine inanıyorum.

«141 - 142'NİN KALDIRILMASI YETMEZ, ANAYASA VAR»

Yalnız sanıyorum ki, burada hukukçu sayın dinleyenler de görüyorum, bugünkü Anayasa aynen kaldıkça,

141. ve 142. maddelerin kaldırılması, Türkiye'de tam adıyla söyleyelim, bir komünist partisinin kurulmasına olanak vermeyecektir. Çünkü bugünkü Anayasanın yapılışı sırasında, mesela 20. maddenin görüşülmesi sırasında, bugün de parlamentoda milletvekili olarak bulunan ve sık sık Anayasanın yapıcısı olarak kürsüye gelip beyanda bulunan, o maksatla değil, şu maksatla koyduk diyen, bir çeşit Anayasanın anası haline gelmiş olan Sayın Prof. Dr. Muammer Aksoy'un görüşme tutanaklarında çok net cümleler var. Şimdi buraya getirmedim, ama şu cümle var mesela: «Bu Anayasa böyle kaldıkça, komünist partisi kurulamaz, faşist parti kurulamaz» demiş. Sonraki değişiklikler buna cevap verecek yönde olmamıştır, aksine sonraki değişiklikler daha da kısıtlayıcı yönde olmuştur. Dolayısıyla ben bir Marksist partinin kurulmasının tartışılmasının Anayasa zeminine getirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bir Anayasa değişikliği ile meseleyi önce Anayasa değişikliği ile çözmek gerektiğine inanıyorum.

Cüneyt Arcayürek — Yani üç yüz tane oy lazım oldu mu çıkmıyor.

Hüsamettin Çelebi — Öyle.

Ben kendi oyumu söylüyorum, açık benim oyum.

«FAŞİST DENİLEN GRUP ÜÇÜNCÜ BİR TEHLİKE OLUP ÇIKMIŞTIR»

Şimdi terörü yaratan üçüncü akıma geliyorum. Sayın Öymen dış kaynaklarıyla da meseleyi huzurunuza getirdi. Ben söylenmişleri tekrar söylemek veya katılmadıklarımı söylemek gibi bir durum yaratmadan konuşmamı devam ettirmek istiyorum. Genç kuşağın bir önemlice bölümünün bugün bu üçüncü grupta toplandığı gerçek, herkes görüyor. Bu duruma bazan sadece sağ deni-

liyor, bazan milliyetçi deniliyor, bazan ülkücü deniliyor, genellikle de faşist deniliyor. Aslında bu grup bütün bu terminolojiyi kullandıracak şekilde kendisini anlatmaktan ve anlatabilmekten aciz kalmıştır. Benim değerlendirmem budur. Bu grup gerçek yüzünü açığa vuramamıştır. Belki de kapalı kalmayı her anlama gelir, her muhitte değişik şekilde anlatılabilir olmayı, daha uygun görmüş olabilir diye düşünüyorum. Ama bir gerçek var, son zamanlarda tartışma konusudur. Kim daha önce başladı? Bir gerçek var o da şudur: Türkiye'de biraz önce anlattığım bir grup var ki, ben ayrılık davasındayım diyor. Gene biraz önce anlattığım bir grup var ki, ben Türkiye'de Marksist bir düzen kuracağım diyor. Bu üçüncü grubun ilk kümeleniş şekli bölünmeye ve Marksist düzene tepki olarak doğmuştur. Ama bu üçüncü grup zaman içinde öyle bir gelişim göstermiştir ki, tehlikeyi önleyeceğim derken kendisi bir üçüncü tehlike olup çıkmıştır.

Aslında Türkiye'de olanlar, bu üç grup arasında olanlar, olması gereken gibi geliyor bana. Çünkü Türkiye'de bugünkü kuşaklar, destanlaşmış tarih öyküleri dinleyerek, destanlaşmış ulusal kurtuluş savaşı anıları dinleyerek büyümüş insanlardır. Ve bunlara, biraz önce belirttiğim gibi, tarihi düşman, halkın tarihi düşmanı Rusya'ya özdeşmiş gibi görünen Marksizmi getireceğim dediği zaman, ordan bir tepki beklemek normaldir. Bu normal olan, olağan olan olmuştur ama zaman içinde bu grup da Türkiye'de halk arasında kendisine siyasal destek arayan bir kısım siyasetçiler tarafından, Öymen arkadaşımızın anlattığı gibi, kısmen kendisinin değer vermediği ölçüler içinde istismar edilerek söylediğimiz üçüncü tehlikeli durumu yaratmıştır.

«KİMİN OLUP KİMİN OLMADIĞI SOKAKTAKİ MARİFETLERLE ANLAŞILMAKTADIR»

Özetlersek, Türkiye'deki anarşinin içinde bölücülük vardır, komünizm vardır, faşizm vardır. Efendim, o vardır o yoktur, bu sloganlarla meselenin üzerine varmanın imkanı yoktur. Kimin olup kimin olmadığı sokaktaki marifetlerle anlaşılmaktadır. Ve bu üç grubun tartışması, çatışması ortamında bugüne geldik. Şimdi bugüne geldikten neyi kastediyorum. 1967'nin son aylarından bugüne kadar, dün akşama kadar, 1456 vatan evladını, çoğu genç insanı, çoğu bir ailenin, çoğu bir yuvanın ümidi olan insanları anarşi ortamında yitirmişiz.

Sayın Arcayürek bakanlığın rakamlarını verdi ve bir muhalefet partisinin rakamlarını verdi. Benim rakamlarım da 1977 yılı sonuna kadar olan kısmına ait devletin rakamlarıdır. Ondan sonraki kısmı aynı muhalefet partisinin rakamlarıdır. Fakat çok yakından biliyorum ki, bu rakamlar, **Milliyet, Hürriyet, Cumhuriyet, Tercüman, Günaydın** gazetelerinin yayınları taranmak suretiyle çıkartılmaktadır. Ve o gazetelerin rakamlarının toplamı benimkileri de ilave edersek 1456'dır.

Bir Kıbrıs çıkartmasında 500 kayıp. Bir büyük Kurtuluş Savaşı sonunda ama savaş alanı içinde gördüğümüz kaybın tamamı 10 bin. Anarşi denilen belanın ortasında kaybettiğimiz genç insanların sayısı ise 1500'e yaklaşıyor.

Şimdi benim tespitlerime göre —siz de biliyorsunuz— sağ solu öldürüyor, sol sağı öldürüyor. Ama sol da kendi içinde bölünmüştür, sol da solu öldürüyor. Hiç uzağa gitmeye hacet yok, bu toplantıyı düzenlemiş olan gazetenin kolleksiyonlarından bile buna örnekler çıkartmak mümkün, ama bunu uzatarak vaktinizi almak istemiyo-

rum. Sadece o gazete değil, solun bir başka fraksiyonu-mesela 7 Ağustos 1978'de yayınlanmış olan bir dergi, başka bir fraksiyonun öldürdüğünü iddia ettiği insanların listesini yayınlamaktadır. Sadık Canaslan, İdris Türkoğlu, Yusuf Ekinci ve burda iki isim daha var; Öktay ve Faysal «Benim bu adamlarımı şu fraksiyonun adamları öldürdü» ,tafsilatı da benim notumda yazıyor. TİP'in yayın organında mesela şu vardır :

«Anti-faşist mücadele konusunda en ufak bir sorumluluk bile duymamaları ve eylemlerden oportünistçe yararlanmaya çalışmaları sonuçta birbirleriyle çatışma içine girmelerine ve bu çatışmanın istenmeyen boyutlara ulaşmasına yaramaktadır.»

Devam ediyor... Demek ki Türkiye'de solun sağı öldürdüğü, sağın solu öldürdüğü gerçeğinin yanında bir de sol solu öldürüyor.

«DAVADAN DÖNMEK İSTEYEN DE VURULUYOR»

Buna ilaveten bir de sağ sağı öldürüyor. Hangi sağ, hangi sağı öldürüyor? O açık, yorulmuş sağcı var. Bıktım ben bu işin sonunu görmüyorum diyor. Çok meşhur olmuş tabiriyle söylüyorum davadan dönmek istiyor. O da vuruluyor. Fakat bunun sonunun ne zaman geleceğini hep beraber işte bu toplantılarda, başka yerlerde arıyoruz, bulamıyoruz. Bu arada ne oluyor? Vaktim doluyor ama solcu veya sağcı, bu genç insanların, uğrunda mücadele ettikleri, çıkarlarını korumak istediklerini söyledikleri yoksul halkın kıt olan olanakları, halkın mutluluğu için harcanması gereken devlet olanakları daha çok cop almaya, daha çok top almaya, daha çok personel beslemeye gidiyor. Ve giderek daha çok ananın gözyaşı akıyor. Geniş halk kitlesi huzursuz olmuş oluyor, hiç kim-

se evinde, penceresinin önünde bile, korkmadan oturamıyor. Bir memlekette korku bu kadar yaygın hale geldikten sonra, oradaki insanların karınları doysa bile, mutlu olabileceklerini düşünmek mümkün değildir.

Daha da kötüsü bence, bir ifadeye göre sayısı 3 bini, 4 bini, 5 bini bulan silahlı eylemci yüzünden Türk milleti sağlı sollu gençliğinden kopmaya başlamıştır. Sokakta yürüyen insanın kılık kıyafeti bile anaya babaya gençten çekinmek, gençten uzaklaşmak, aman bana yaklaşmasın demek durumuna gelmiştir.

«ZORBALIK KAFALARDAN ÇIKARILMALI»

Ben size bir şey izah edeyim. Bütün bu salon doldu. Korku olmasaydı, bugün bu salon, bir salon daha doldurabilirdi. Ankara'da, burda. Ben biliyorum, benim arkadaşlarım var, benim yakınlarım var, tanıdıklarım var. Korkudan bu tür salonlara dahi insan gelemez oldu. Huzursuzluk, bugün bu aşamadadır.

Bir başka husus, ölen gençler Türkiye'de egemenlerin saltanatına son vermek istediklerini de söylüyorlar. Sağ da söylüyor, sol da söylüyor. Söylemek yeterli mi acaba? Ama söylüyor. Fakat devam ettirilen bu terör ortamı içinde, egemen görünen insanlardan kaza kurşununa kurban gitmemişse ölen yok. Gene halkın, yoksul halkın binbir çileyle büyütüp, gözünün nuru gibi baktığı çocukları ölüyor. Ve egemen denilenler eğer Türkiye'de eğlenemiyorlarsa, daha çok eğlenmek için daha çok Batı'ya gidiyorlar. Eğer Türkiye'de kazandıklarını yiyemiyorlarsa, gene Batı'ya gidiyorlar. Çocuklarını da alıp, bir çiçeğin vazoya yerleştirilmesindeki itina gibi götürüp, Batı üniversitelerine yerleştiriyorlar. Olan yine bu memleketin masum halkına oluyor.

Şimdi ben bu birinci konuşmayı bu anlayışla, bu düşüncelerle ve şu sözlerle bitirmek istiyorum. Türkiye'de devletin herkesten güçlü olduğunu idrak etmesi gerekenler var. Türkiye'de rejimin kendisini koruma hakkına sahip olduğunu idrak etmesi gerekenler var. Türkiye'de milliyetçiliğin, ben milliyetçiyim demekle mümkün olmadığını idrak etmesi gerekenler var. Bunu idrak ettikten sonra silahı ve zoru terketmek gereği var. Efendim, şu kanun çıkarsa, bu kanun çıkarsa. Hangi kanunu çıkartırsak çıkartalım, inanıyorum ki, zoru ve zorbalığı kafalarımızdan çıkaramadığımız sürece Türkiye'den anarşiyi kovmamız mümkün değildir. Teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

Ferit İlsever — Sayın Hüsamettin Çelebi'ye çok teşekkür ederiz.

Sayın Doğan Yurdakul, sizin, anarşi kaynakları ve çözüm yolu konusundaki görüşlerinizi alabilir miyim?

DOĞAN YURDAKUL

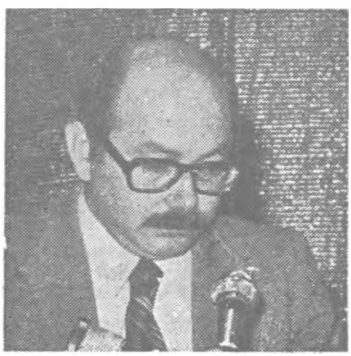

«SİLAHLAR NEREDEN GELİYOR?»

Değerli konuklar.

Sayın Arcayürek de Sayın Çelebi de ölüm sayıları üzerinde durdular. Her akşam radyoyu veya televizyonu açtığımızda hava raporu dinler gibi ölüm raporu dinlemeye alıştık. Türkiye'de günde yüzlerce mermi yakılıyor, bir gün bir tesadüf bir evde bir roket patlıyor, TİKKO'cuların cephaneliği ortaya çıkıyor. Ertesi gün başka bir yerde, Elazığ'da tesadüf bir bomba patlıyor, ETKO'cuların, Esir Türkleri Kurtarma Ordusu'nun cephaneliği ortaya çıkıyor.

Bu silahlar nerden geliyor, bu değirmenin suyu ner-

den geliyor? Aslında bu sorunun cevabına baktığımız zaman bile anarşinin kaynağının nerde olduğunu bulmamız kolay.

Bulgar TIR kamyonlarının Türkiyeye nasıl silah soktukları Sayın Arcayürek'in gazetesinde günlerce tefrika edildi. Türkiye'de bunu artık bilmeyen kalmadı gibi bir şey.

Cüneyt Arcayürek — Sadece TIR'lar değil efendim, deniz yolu da var.

Doğan Yurdakul —Ona da şimdi geleceğim. Varna Limanından kalkan gemilerle, deniz yoluyla gelen silahlar, burada İstanbul'da yakalandı. Nereye gönderileceği, Türkiye'de mi kalacağı, yoksa Etyopya'ya mı gittiği belli olmadı. Hiç bir açıklama yapılmadı.

Kontrgerillanın ve MHP'nin Kıbrıs'tan Türkiye'ye silah naklettiği belgeleriyle ispatlandı. Bu silahların taşıyanlardan bir tanesi üsteğmen Halil Haskırış, MHP yanlısı ve halen askeri mahkemede bu suçtan yargılanıyor.

Esrarengiz yüzbaşı adında biri var. O da Sayın Arcayürek'in gazetesinde bu isimle lanse edilmişti : Yüzbaşı Mehmet Ali Çeviker. O da İstanbul'un yarısını havaya uçuracak kadar TNT ve dinamitle yakalanıyor, sorgusu yapılıyor. Diyor ki; «Efendim ben dinamit taşımayı çok severim». **(Gülmeler)** Güney sınırımızdan 40.000 tane tüfek sokuluyor Türkiye'ye ve bunların niçin Türkiye'ye sokulduğu, nereye gittiği konusunda hiç bir açıklama yok. Samandağ'daki Rusyacıların, Lübnan'dan Türkiye'ye silah kaçakçılığı yaptıkları biliniyor.

Bu silahları Türkiye'ye sokanların amacı nedir? Bunların amaçları çok açık. Silahların nereye gittiğine bakıldığı zaman, TİKKO, ETKO, Acilci gibi başıbozuk ordulara gittiği görüldüğü zaman amaçlarının halkı kırdırmak, gerici kargaşalık çıkarmak olduğu açıkça ortaya çıkıyor.

«İKİ SÜPER DEVLET VE UZANTILARI»

Türkiye'de mezhep ayrılıkları körükleniyor, milliyet ayrılıklarını kendi çıkarları için kullananlar var, halkı binbir parçaya bölmeye çalışanlar var. Kıbrıs yangınının hiç sönmemesini, sürekli devam etmesini isteyenler var, bunların arkasına baktığımız zaman, sayın konuşmacıların da benden önce belirttiği ve üzerinde anlaşmaya varmamızdan çok memnuniyet duyduğum gibi, Amerika ve Rusya'yı görüyoruz. Onlar bütün dünyada, dünya çapında yürütmekte hegemonya çatışmasını. Türkiye'de de yürütüyorlar. Bugün Türkiye'de yaşamakta olduğumuz olay ülkemize hakim olmak isteyen dış güçlerin, iki süper devletin, Amerika ile Rusya'nın hegemonya çatışmasının ürünü.

Anarşinin iki kolu var Türkiye'de: Birisi Kontrgerilla ve MHP, diğeri beşinci kol ve sahte sol. Birincisi yani Kontrgerilla ve MHP bize Amerika'nın hediyesi, ikincisi ise, beşinci kol ve sahte sol ise Rusya'nın hediyesi.

Ben söze Rusya'nın beşinci kolu ve sahte soldan başlamak istiyorum.

Benden önceki değerli konuşmacılar fikirlerin zorbalıkla kabul ettirilemeyeceği üzerine birleştiler, bunu tekrarladılar. Fikirlerini zorbalıkla kabul ettirmek isteyenler niçin böyle yapıyor? Fikir olarak hepsini toplasanız bir cümlede özetlenebilecek olan bir şey : «Yaşasın Sovyetler Birliği» diye bir fikir. Başka da bir şey yok. Bu fikri Türkiye'de Türkiye halkına kabul ettirebilmenin imkanı var mı? Olmadığına göre ne yapacak? Zorla kabul ettirmeye çalışacak. Bu slogan altında toplananlar aslında ince bir yöntem kullanıyorlar, halkın tasvip etmeyeceğini bildikleri bu saldırganlıkları, banka soygunları gibi eylemleri sahte solculara yaptırıyorlar. Onların

içine beşinci kolu sokuyorlar, onların içine ajan sokuyorlar ve onlar vasıtasıyla yaptırıyorlar. Bir örnek vermek isterim : Kısa bir süre önce çeşitli şehirlerde Acilciler grubuna bağlı kimseler yakalandı, bu şehirlerden birisi Bursa idi. Bursa polisi ilkönce yakalanan bu kişilerin üzerinde Doğu Avrupa ülkelerinden birisi tarafından yönetildiklerine dair belgeler ele geçirildiğini açıkladı. Daha sonra olay örtbas edildi. Aynı Kontrgerilla gibi üstüne sünger çekildi. O ülkenin ne hangi ülke olduğu ne de bu yönetilmenin ne anlama geldiği açıklanamadı.

«NİÇİN SAHTE SOLCUDURLAR?»

Bunlar niçin sahte solcu? Çünkü faşistlerin halka saldırırken kullandıkları bütün yöntemleri kullanıyorlar. Faşistler gibi halk üzerinde küçük bir zümrenin tahakkümünü kurmak istiyorlar. Onun için sahte solcudurlar. İkisi de yani faşistler de sahte solcular da halkın üzerine gelişigüzel ateş açıyor. İkisi de kahvehane tarıyor, sahte solcular da faşistler de. İkisinde de yüzen gezen silahlar var.

Bir taraf kendilerinden başka herkese komünist diyor. Onların hepsini düşman sayıyor, öteki de kendinden başka herkesi faşist sayıyor ve herkesi düşman görüyor. Kısaca ikisi de kafatasçı, kafasının yapısı kendisine uymayanı düşman görüyor ve onu öldürmeyi de mübah sayıyor. Canlı bir örnek vereyim : Bir kitle örgütüne bu açık oturumun afişini asmak için giden arkadaşlar engelleniyor. Ve gerekçe olarak da şu söyleniyor : «Bu konuşmacıların hepsi faşisttir, bizim onlardan öğreneceğimiz bir şey yok.» İşte kafatasçılığın sol kisve altına girmesi de budur.

Buna benzer başka bir özelliğe geçelim, iki taraf da

feodal çağın derebeyleri gibi. Halkı terörize edebildiği, korkutabildiği yerde hemen ağalığını ilan ediyor, kalenin burcuna bayrak dikiyor, buraya şunlar giremez, bunlar giremez diye bir ilan asıyor, yasak koyuyor. Bu şekilde Türkiye'de okulları, mahalleleri, gecekonduları, şehirleri, hatta otobüs duraklarını bile paylaşıyorlar. Birkaç gün önce Elazığ İlimizde beş kişinin ölmesiyle sonuçlanan olaylar oldu. Elazığ İlimizin İstasyon Mahallesinde MHP'liler, Fevzi Çakmak Mahallesinde de sahte solcular derebeyliklerini ilan etmişler. İstasyon Mahallesinde Sünni inançlı vatandaşlar oturuyor; Fevzi Çakmak Mahallesinde Alevi inançlı vatandaşlar oturuyor. Ama bu insanlardan biri diğerinin mahallesinden geçemiyor.

«'FİZİK OLARAK ORTADAN KALDIRMA' TEHDİDİ»

Sayın Çelebi az önce bir örnek verdi. **Aydınlık** gazetesinde çıkan ve «Bizim Radyo»da yayınlanan «Aydınlıkçılar fizik olarak ortadan kaldırılacak» sözünü. Bu söz çok yakında, birkaç gün önce de Elazığ'da kullanıldı. İlginç bir benzerlik. Sözünü ettiğim sahte solcular, çeşitli gruplar, bir kahvehanede gece vakti toplanıyorlar, ışıkları söndürüyorlar kim oldukları belli olmasın diye, ve bir karar alıyorlar : «Bu mahallede Aydınlıkçıları yaşatmayacağız. Onları fizik olarak ortadan kaldıracağız.» «Bizim Radyo»nun kullandığı deyimlerle sahte solcularınki aynı.

Bir örnek de Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesinden vermek istiyorum. Devrimci öğrenciler, okulun kimliğine sahip bütün öğrencilerin ne fikirde olurlarsa olsunlar okula girmeleri gerektiğini savunuyorlar. Bunun üzerine Aydınlıkçıların da okula giremeyeceği fetvası çıkarıyorlar, Aydınlıkçıların da okuldan atılması gerektiği

belirtiliyor. MHP'lilerin ilerici, devrimci, solcu gazeteleri okuyanları yolda çevirip dövmeleri, tartaklamaları, hatta öldürmeleri gibi. Neticede ne olacak: Bugün o onu atacak yarın kendisine karşı çıkan başka öğrencilerin okula girmesini yasaklayacak. Neticede öğrencilere bir tek yol bırakacak, ya zorbaların istediği gibi bir koyun sürüsü olup onların peşinden gitmek, yahut da bu diyardan göçmek.

Bir örnek daha anlattı arkadaşlarım. Bazı okullarda öğrenciler iki kapıdan alınıyor okula. Bir taraftan sağcılar, bir taraftan solcular alınıyor. Bir öğrenci geliyor okula girmek için, kapıda polis soruyor: «Sağcı mısın, solcu musun?» Öğrenci de «Hiç bir taraftan değilim» diyor. Onun üzerine polis şöyle diyor: «Çabuk git başımı belaya sokma, gruplardan bir tanesine üye ol. Bir kapı da senin için açtırmayalım.» **(Gülüşmeler)**

«BÜTÜN KARANLIK GÜÇLERE ALET OLUYORLAR»

Aslında bu örnekler sahte solun Türkiye'de sadece Rusya'ya değil anarşinin arkasındaki tüm karanlık güçlere alet olduklarını göstermektedir. Solcuların sahtesi gericiliğe böyle hizmet ediyor. Bundan birkaç ibret verici örnek daha vermek isterim. Bu da çok yakında olmuş bir olay. Az önce sözünü ettiğim bomba patlaması dolayısıyla bir cephaneliğin ele geçmesi olayı. Erzincan'da MHP yanlısı bir kitapçının evinde bir patlama oluyor ve anne ölüyor. Arkasından TİKKO bir bildiri yayınlıyor: «Faşistin evini biz bombaladık» diyor. MHP yanlısı gazeteler hemen yaygarayı basıyorlar, manşetler atıyorlar: «Komünistler bir ülkücünün annesini öldürdü» falan filan. Arkasından soruşturma başlıyor, soruşturma yapılıyor ve sonunda olayın, Esir Türkleri Kurtarma Ordusu-

nun (ETKO) evde bomba imal ederken meydana geldiği anlaşılıyor. ETKO'cuların bomba imal ettiği evde bomba patlamış, TİKKO'cular bunu hemen üstüne alıyor biz patlattık bombayı diyor. MHP yanlısı gazeteler de yaygarayı basıyor «bak komünistler ülkücüleri nasıl öldürüyor» diye.

Başka bir örnek gene bizim gazetemizde açıklanmıştı. Antep'te bir ev basıldı, iki genç öldürüldü. Hatırlarsınız büyük bir harekat olmuştu, harekatın başında zamanın Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Namık Kemal Ersun da vardı. Bu olaydan sonra THKO adlı grup, «Yaşasın Antep Direnişimiz» diye duvarlara yazdılar. Arkasından bu Antep direnişinin altından ne çıktı? Antep direnişinin altından MİT ajanı Turgut Bulut çıktı. Turgut Bulut'un itirafları **Aydınlık**'ta yayınlandı. «Bu evde THKO'cuların silah imal ettiklerini, silah bulundurduklarını ben ihbar ettim» diye açıklama yaptı.

Suadiye vapurunun kaçırılması olayını hatırlayacaksınız. Bir sürü yolcusuyla vapuru kaçırdılar. Vapur teslim alınıp Karaköy İskelesine getirildikten sonra vapurdan çıkanlar, genç ihtiyar demeden, çoluk çocuk demeden coplanarak götürüldüler. İşin üzücü yanı şu: İnsanlar bu şekilde coplanarak götürülürken, kıyıda seyderenler de «oh olsun», «vur, daha vur» dediler. Kendi vatandaşına vurulmasına «oh» dedirtenlerin solculukla ilgisi olmadığı açık. Yarattıkları şey zorbalık özlemi, eli sopalı idare özlemi. Halkta bu diktatörlük özlemini yaratanların sloganları : «Kahrolsun faşist diktatörlük».

«'FİİLİ ELEŞTİRİ'»

Bu grupların nasıl halk düşmanı çeteler haline gelmiş bulunduklarını gösteren bir iki örnek daha vermek.

istiyorum. Bu gruplar arasında birisini dövmenin, solcu olan birisini dövmenin adı, «fiili eleştiri». Önce eleştiriyorlar, eleştiriyle ikna olmayınca da fiili eleştiriye geçiyorlar, dövüyorlar. Bu yöntemlerden biri, bizim duyabildiklerimiz; Sağmalcılar Cezaevinde cereyan ediyor. «Gel, koğuş meselesini konuşacağız» diye çağırıp falakaya çekiyorlar. Falakadan başka işkenceler de var. Tunceli'de iki grup arasında bir anlaşmazlık var. Bir grubun silahını öteki gruptan bir tanesi almış götürmüş. Öbür taraf silahı götüreni yakalıyor, yakaladıktan sonra da ayağından ağaca asıyor, kafasını suya sokuyor ve kırbaçlıyor. Arkasından iki taraf da bildiri çıkartıyor. Kırbaçlanan taraf, işkence yaptıklarına dair bildiri çıkartıyor, öbür taraf da «biz işkence yapmadık, sadece tehdit ettik» diyor.

«TUZLUÇAYIR'DA BOMBALI PANKART»

Son bir örnek de bir bombalı afiş örneği, TİKKO'cular Ankara'nın Tuzluçayır semtinde bir apartmana bir bez pankart asıyorlar, altına da bir not koyuyorlar. «Dokumayın, patlar.» Bu pankart TİKKO'cular dan Zeki Şerit'in ölüm yıldönümü ile ilgili olarak asılmış, gerçekten de pankart. Bir polis indirmeye kalkıyor, altına yerleştirdikleri bomba patlıyor, polis de ağır yaralanıyor. Çevreden de başka hafif yaralananlar oluyor. Olayın korkunçluğu bir yana, başka bir grup bu olayı şöyle eleştiriyor: «Ya o pankartı elleyenler sıradan insanlar, çocuklar olsaydı ne olacaktı?» Eleştiri bu. Yani polis ağır yaralanmış, ölüm durumuna gelmiş o adam insan değil, o adam halktan birisi değil, bir faşist.

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Belki hepiniz yollarda gezerken bile rastlıyorsunuz. Sayın Çelebi konuşma-

sında sol da solu öldürüyor diye bir söz söyledi. O bakımdan üzerinde fazla durmakta yarar gördüm. İşin üzerinde durulması gereken yanı, bütün bu zorbalıkların ve saldırganlıkların sol adına yapılmakta olmasıdır. Bunu yapanlar, yaptıkları işin sınıf mücadelesi olduğunu söylüyorlar. Lenin'den, Mao'dan söz ediyorlar. İşçiyi işçiye düşman edeceksin, köylüyü köylüye düşman edeceksin, memuru memura, öğretmeni öğretmene düşman edeceksin. Aleviyi Sünniye düşman edeceksin, ondan sonra da çıkıp ben sınıf mücadelesi veriyorum diyeceksin. Lenin'den, Mao'dan bahsedeceksin. Lenin'de, Mao'da işçiyi işçiye düşman etmenin sınıf mücadelesi olarak değerlendirildiği ne zaman görülmüş? Sınıf mücadelesinin en temel meselesi dostla düşmanı birbirinden ayırma meselesidir.

Emperyalistlerin oyuncağı olan bu sahte solcular, dostu dosta saldırtıyorlar. Gerçekten de burada bir sınıf mücadelesi var. Ama bu sınıf mücadelesinin bir yanında iki süper devlet, öteki yanında bütün halk yer alıyor.

Şimdi anarşinin öteki kolu Kontrgerilla ve MHP'ye gelmek istiyorum. Sayın konuşmacılar üzerinde epeyce durdular. Özellikle Sayın Öymen.

Zaman durumumuz nasıl acaba?

Ferit İlsever — Zaman kısıtlı, özetleyerek konuşursanız iyi olur.

Doğan Yurdakul — Kontrgerilla, anarşinin devlet içine çöreklenmiş olan kesimi. Halka karşı uygulanan devlet terörünün örgütlenmiş kesimi. Daha önce bunun bize Amerika'nın hediyesi olduğunu söylemiştim. Bu örgütün bütün teorileri CIA'dan alınmış, teori kitapları CIA'dan tercüme edilmiş. Bazıları bu Kontrgerilla ismini solcuların, devrimcilerin yakıştırdığını söylüyorlar. İsmi bile Amerikancadan tercüme. Bizim yakıştırdığımız bir isim değil. Kendine verdiği bir isim.

Kontrgerillanın teori kitaplarından birini **Aydınlık**'ta yayınladık. Bu belge 12 Mart döneminde yayınlanan Jandarma Genel Komutanlığının **Yıkıcı Faaliyetlerle Mücadele - Aşırı Sol** başlığını taşıyan belgesiydi. Belge aynen CIA belgelerinden tercüme edilmişti. Türkiye'yi kırmızı, sarı, yeşil bölgelere ayırıyordu.

Kontrgerilla açısından personelin eğitimi, bölge halkının devamlı şekilde kontrol altında tutulup eylemlerinin tespit edilmesi gibi emirler vardı belgenin içinde. Hatta bölge halkının hükümete karşı eğilimlerinin araştırılması, hükümete karşı olanların tespit edilmesi gibi emirler bile taşıyordu içinde.

Sonuç ne oldu? Biz bu belgeyi yayınladık, devlet içindeki bu cinayet örgütü hakkında bu belgelere dayanarak soruşturma açılacağı yerde, **Aydınlık** hakkında devlet sırlarını ifşa etmekten dava açıldı. Netice olarak CIA patentli anarşi örgütü Kontgerilla devlet sırrı sayıldı.

Kontrgerillanın teorik olarak Amerikan belgelerine dayanmakta olduğuna dair başka kitaplar da var. Bir tanesini Sayın Öymen söyledi. Davit Gulula'nın kitabı.[1] Bu da 1960'larda Türkçeye çevrilmiş ve Genelkurmay tarafından dağıtılmış. Ayrıca Amerikan Genelkurmayının **SM 31 - 15** numaralı kitabı var,[2] bu da aynı konuyla ilgili. Türkçe'ye **ST 31-15** ismiyle çevriliyor, yani bir tarafta **SM 31-15**, Türkçeye geçerken **ST 31-15** oluyor. Başlığı: **Kara Kuvvetleri Sahra Talimnamesi, Gayri Nizami Harp.** Bu da Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından 1965'te çıkartılıyor. O tarihlerde çıkartılmasının şu anlamı var: 1965-66 yılları Amerikan emperyalizmi için de önemli bir dönüm noktası. Özellikle Uzak Doğu'da edinmekte oldu-

---

(1 - 2) Bu kitaplar hakkında etraflı bilgi için bkz. **Resmi Belgelerle Kontrgerilla ve MHP**, Aydınlık Yayınları, Aralık 1978, 1. Kitap.

ğu deney ve tecrübelere dayanarak bu Kontrgerilla teorisini yaratıyor.

Bu teoriye dayanılarak yürütülen eylemlerde herkesin bildiği eylemler **Aydınlık**'ta açıklandı; 36 kişinin ölümüyle sonuçlanan 1 Mayıs katliamı, Sirkeci ve Yeşilköy sabotajları, Sayın Arcayürek ve Sayın Öymen'in bizzat tanık oldukları Çiğli'de Ecevit'e suikast yapılması olayı. Ecevit onlara bunun kendisine yapılan bir suikast olduğunu söylemişti. Nihayet Demirel'in Ecevit'e yazdığı ünlü ihbar mektubunda geçenler. Orada CHP'nin Taksim mitinginde Sheraton Otelinin tepesinden dürbünlü tüfekle Ecevit'e ateş edileceği ihbarı yapılıyordu. Ve Demirel o mektubunda bu saydığımız olayların hepsini sıralıyor ve bunların kimler tarafından yapıldığını bildiğini de ima ediyor. Şu tabiri kullanıyor: «seçimlerden fayda ummayan güçler».

«MHP RAPORLUDUR»

Milliyetçi Hareket Partisine gelince, MHP'lilerin çok sevdikleri ve sık sık kullandıkları bir tabir vardır, «müseccel komünist» derler. Aslında bu müseccel kelimesini onlar için kullanmak gerekiyor. Artık onlar «müseccel anarşist» oldular. Raporludurlar. MHP raporludur. Rapor **Aydınlık** tarafından yayınlandı daha sonra Ecevit tarafından Tüzük Kurultayında okundu. Sayın Öymen'in de belirttiği gibi «mevhumdur, düzmecedir» dendi. Ama arkasından Özaydınlı bu raporun gerçek olduğunu, bunun, zamanın İçişleri Bakanı tarafından Demirel'e zimmetli olarak verildiğini açıkladı.

Kontrgerilla ve MHP 1974'ten beri sürekli olarak güç kaybediyorlar. Bu gözle görülür bir şekilde cereyan ediyor. Bugün ise ikisi de köşeye sıkışmış durumdalar. Bü-

tün suçları açığa çıktı, hesap sorulması isteği büyük bir kuvvet kazandı ve suçluları tek tek aydınlatıldı. Eğer bugün saldırıya devam ediyorlarsa, bu köşeye sıkışmanın telaşı yüzündendir.

«HÜKÜMETİN TUTUMU»

Hükümetin tutumuna da değinmek, hükümete geçmek istiyorum. Türkiye'de anarşinin kaynağının iki süper devletin hegemonya mücadelesi olduğunu ve esas teşvikçisinin de Rusya olduğunu belirttik. Peki hükümet buna karşı ne yapıyor? Hükümetin dışta da içte de sağlam bir siyaseti yok. Ne hedefi belli, ne de kiminle birleşeceği belli. Hedefi olmayınca kiminle birleşeceğini de tabii ki bilemiyor. Dışarıda iki süper devlet arasında bocalayan bir siyaset izliyor, iki süper devletle sürekli pazarlık yürütüyor. Bunu yaptığı için de anarşinin tespit etmiş olduğumuz kaynaklarını, yani Amerika'yla Rusya'nın anarşiyi sürdürmelerini sağlıyor. Anarşinin dış kaynaklarına karşı tavır almıyor. Hatta nerde tavır almak, Rusya'ya karşı teslimiyet politikası izliyor.

Bu politakayı eleştirenlere de şu cevap veriliyor: «Efendim dış politika ideolojiyle idare edilmez; dış politika ulusal çıkarlar meselesidir.» Sanki ulusal çıkarlar ideoloji meselesi değil. Çavuşesku Romanya'nın Başkanı, Rusya'ya kafa tutarken ülkesinin ulusal çıkarlarını düşünerek kafa tutmuyor mu? Ulusal çıkarlarını düşünerek kafa tutuyor hem de ideolojik bir tavır gösteriyor. Ecevit'in dış politikası da aslında ideolojik bir tutumun yansıması.

«DIŞ POLİTİKANIN İÇE YANSIMASI»

Dışarıda böyle bir politika izlenince elbette bu içeriye de yansıyor. İçeride de ne Kontrgerilladan hesap sorulabiliyor, ne de Rusya'nın beşinci kolunun ve sahte solun üstüne gidilebiliyor. Çünkü bir kere onu besleyen kaynaklara boyun eğilmiş. Böylece Elazığ'da İstasyon Mahallesi faşistlere, Fevzi Çakmak Mahallesi sahte solculara terkediliyor. Ve sonuç olarak halk anarşist çevrelerin zulmüne terkedilmiş oluyor. Bu konuda iki küçük örnek vermek isterim. Bir tanesi İstanbul'un Alibeyköy semtinde geçiyor. Alibeyköy semtinde afiş yapıştırırken devrimciler sahte solcuların saldırısına uğruyor ve karakola gidiyorlar. Karakolda komisere saldırganların kimler olduklarını isimleriye söylüyorlar. Komiserin verdiği cevap aynen şöyle : «Saldırganların kimler olduğunu biz de biliyoruz, bu mahallede kimlerin saldırdığını biz de biliyoruz ama, ayrıca hükümet de genel olarak saldırganların kimler olduğunu biliyor ama hiç bir şey yapamayız. Çünkü ne yapacağımızı bilmiyoruz, politikamız yok.»

Şubat 1978'de Elazığ'da Ali Rıza Koşar adında bir genç öldürüldü. Beş Parçacılar grubundandı. Bir cenaze sırasında oluyor olay. Yapılan cenaze yürüyüşünün sınırlarının dışına çıkmayı istiyor bir grup, Beş Parçacılar da buna itiraz ediyorlar, yürüyüşün sınırları dışına çıkmayalım diye. Karşı çıkanların başında da Ali Rıza Koşar adlı genç var. Bu genci silahlarını çekerek, derenin kenarına götürüyorlar ve orada kurşuna diziyorlar. Bu herkesin önünde olmuş ve bir yığın da tanığı olan bir olay. Valiye gidiliyor ve katilin Ali Akgün adındaki kişi olduğu ihbar ediliyor. Buna karşı valinin verdiği cevap: «Ben yakalayamam, bizim gücümüzü aşar.» Ve bu adam hâlâ Elazığ'da. Dört gün önce Elağız'da beş kişinin öl-

dürüldüğü olaylar içerisinde de yer almış bir kişi.

CHP'nin Elazığ milletvekilleri Elazığ olaylarından sonra Ecevit'e olayları sordular. Öğrenmek istediler ne olduğunu. Ecevit açık bir cevap vermedi, onlarla gizli bir toplantı yaptı. Elazığ'da olanlar, bu kadar kapalı kapılar ardında konuşulabilecek, hükümetin önlemesinin boyutlarını aşacak olaylarsa, bunların da halka açıklanması gerekir. Anarşi başka türlü önlenmez.

«ÖZGÜRLÜK KISITLANARAK ANARŞİ ÖNLENEMEZ!»

Hükümet anarşiye böyle yanlış bir tespit koyduğu için giriştiği tedavi de son derece yanlış. Özgürlükleri kısıtlayarak anarşiyi önlemek gibi yanlış bir yol tutuyor. Özgürlük kısıtlanarak anarşi önlenemez. Özgürlük kısıtlanarak anarşi ancak körüklenir. Çünkü özgürlükle zorbalık birbirinin zıddı olan şeyler. Özgürlüğün olmadığı yerde zorbalık hüküm sürer. Son zamanlarda TRT'den sık sık yasak yayın sözünü duyuyoruz. Sayın Arcayürek'e katılıyorum, yasak yayının olduğu yerde özgürlükten bahsetmenin anlamı kalmaz. Orada anarşi var demektir, orada zorbalık var demektir. Fikrini söyleyen adamın kafasına sopa vurmak neyse fikrini söyleyen adama 15 yıl hapis cezası vermek de aynı şey.

«DOĞU'DA ÖZGÜRLÜKÇÜ VE DEMOKRATİK ADIMLAR ATILMALIDIR»

Bölücülük konusuna da çok kısa olarak değinmek istiyorum. Bölücülük meselesinde, Doğu'da demokratik ve özgürlükçü adımlar atılmadıkça hiç bir şey yapılamaz. Eğer bu adımlar atılmazsa, o zaman başkaları adım atar. Bunu kabul etmeniz gerekiyor. Eğer özgürlükçü ve de-

mokratik adımlar atılmazsa Doğu'da, o zaman Rusya adım atar, Talabani adım atar. Doğu halkının üstüne kanatlı jandarmayla gidildikçe bu yara büyüyecektir.

Doğu'da milli zulüm uygulandıkça Kürt meselesi Rusya'nın elinde koz oluyor. Rusya'nın Kürt halkının kurtarıcısı pozuna girmesi sağlanıyor.

Milliyetler üzerindeki baskıların anarşinin kaynaklarından biri olduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Meseleyi böyle ele almamız gerekiyor.

Aslında anarşinin kaynağını bulduktan sonra çözümü de kendiliğinden ortaya çıkıyor. Çözümü şu : Bağımsızlık, özgürlük ve demokrasi. Bütün halkı anarşinin kaynakları olan iki süper devlete karşı birleştirmek gerekiyor. Anarşiyi önlemenin tek yolu budur. Halka özgürlük vermek, köylüye toprak dağıtmak, anarşiyi besleyen ortaçağ kalıntılarını ortadan kaldırmak. Anarşiyi iki süper devlet besliyor, toprak ağalığı besliyor, özgürlüklere yasak koyan kanunlar besliyor. Mezhep ayrılıklarının kışkırtılması besliyor, Kürt halkına yapılan milli zulüm besliyor.

«ANARŞİYİ ÖNLEMENİN YOLUNU HALK GÖSTERİYOR»

Anarşinin nasıl önleneceğini halk bize kendisi gösteriyor.

Sayın Arcayürek'in tabiriyle biraz patırtıya giden, Aydınlık'tan başka gazetelerde yer almayan bir olay var. İstanbul'un Demirdöküm fabrikasında yaşanan olay. Orada fraksiyon tabir edilen 39 grup Demirdöküm işçilerine zorbalık uyguladı. Demirdökümdeki işçiler Maden-İş'ten ayrılıp Devrimci Maden-İş'e geçmek istiyorlardı. Bütün işçiler Maden-İş'in Rus uşağı bir sendika olduğunu gör-

düler ve ondan yaka silktiler, hayatlarıyla bu tecrübeyi yaşadılar ve ayrılmak istediler. Bu bir yığın fraksiyon, grup işçilerin önüne geçti, «hayır sendikayı değiştirmeyeceksiniz» dediler ve sendikanın değiştirilmemesi için de her türlü zorbalığı yaptılar. İşçilerin evlerini kurşunladılar, işçilerin üzerine demir çubuklarla hücum ettiler. Fakat bunların hiç biri işçileri yıldırmadı ve neticede birleşerek hep birlikte Devrimci Maden-İş'e geçtiler. İşte anarşiyi önlemenin yolunu Demirdöküm işçileri böyle gösteriyor.

Demirciler köyünde, Maraş'ın Demirciler köyünde yaşandı başka bir olay. ETKO çetesi orada köyleri kasıp kavuruyordu, silahlı zorbalar sabah akşam ateş açıyorlardı köylere. Maraş'ın Demirciler köyündeki köylüler birleştiler, kendilerini savundular ve ETKO çetesini oradan uzaklaştırdılar. Son örneği de Tunceli'de oldu. Tunceli'de artık bu sahte sol belasından kurtulmak isteyen halktan, bin üç yüz kişi toplanarak ve çetelere karşı bir Geçici Halk Komitesi kurdular. Tunceli dokuz bin nüfuslu bir kentimiz, bin üç yüz kişi toplanıyor ve anarşiye karşı direnme kararı alıyor.

Bu örnekler bence anarşi meselesinin nasıl çözüleceğini gösteren en güzel örnekler. Halk anarşinin nasıl çözüleceğini bize gösteriyor. Bence herkesin de bu tutumdan örnek alması gerekiyor. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Ferit İlsever — Sayın Doğan Yurdakul'a ben de teşekkür ederim.

Şimdi konuşmalar epeyi uzadı. Ben konuşmacıların fikirlerini tam olarak açıklamalarını daha doğru bulduğum için kesmedim. Dolayısıyla zamanımız azaldı. Şimdi sizlerden gelecek olan sorularla kendi sorularımı birleştireceğim ve o şekilde soruları yönelteceğim. Sayın

konuşmacılara daha önce 15 dakikalık ara vereceğimi söylemiştim. Şimdi aradan vazgeçiyoruz, zamanımız azaldı.

«SOL YELPAZEDE VE DOĞU'DA SOVYETLERİN PARMAĞI»

Ferit İlsever — Sayın Örsan Öymen, diğer konuşmacılar Türkiye'de anarşinin kaynağı olarak, sizin de belirttiğiniz okyanus ötesi bir ülke Amerika'nın dışında Sovyetler Birliği'ni de belirttiler. Sovyetler Birliği'nin Türkiye üzerindeki emellerine ve oyunlarına bağladılar anarşinin bir kaynağını da. Sizin bu konudaki görüşlerinizi rica edebilir miyim? Bu soruyu isterseniz daha önce değineceğinizi söylediğiniz soldaki anarşi meselesiyle ilgili olarak da cevap verebilirsiniz.

Örsan Öymen — Bu soru sahibine çok teşekkür ederim. Bilmiyorum sizden mi geldi, yoksa salondan mı geldi. Benim konuşmam daha ziyade sağ anarşinin beslenme kaynağıyla ilgiliydi. Faşizmin tırmanış biçimini içeriyordu. Bu nedenle okyanus ötesi, yani Amerika yalnız kaldı. Bu demek değildir ki kuzey komşumuzun da Türkiye'deki anarşinin körüklenmesinde, kışkırtıcılığında hiç bir parmağı yok. Böyle bir... **(Alkışlar)** kanıda değilim. **(Alkışlar)** Sol konusuna eğilme fırsatı bulamamıştım. Çünkü sözü uzattık, biz gazeteci olduğumuz için konuşmaya pek alışık değiliz, endazeyi kaçırıveriyoruz. Sol yelpazede kopukluklar olmasında kuşkusuz Sovyetler Birliği'nin parmağı var. Doğan arkadaşımız bunu gayet detaylı bir biçimde anlattı. Doğu'daki, güncel deyimle, gazetelere yansıyan deyimle, bölücülük olaylarında, Doğu'daki ezilen sömürülen yurttaşlarımızın çeşitli sürtüşmelerinde Sovyetler Birliği'nin mutlaka payı vardır.

Çünkü dışardan gelen yayınlarda da görüyoruz, Kürtçe yayınlar da bu arada yer alıyor. Ancak benim üzerinde durduğum konu, Amerika ile olan ilişkiler açısından yani otuz yıldır kiminle yatıp kalkıyoruz? Kiminle evliyiz? Kiminle evliyiz bir evlilik içi münasebette? Kuzeydeki komşu, göz diken bir çapkın komşu da olabilir. Ve bunun sinsi emelleri de vardır. Asıl olan Türkiye'nin içli-dışlı olduğu, ekonomik bağlantılar açısından içli-dışlı olduğu Amerika ile, Amerika'nın Türkiye'ye bakış açısıydı ve Amerika'nın Türkiye'deki sağ terör, sağ tırmanmadaki rolüydü ve bu bakımdan tabii tek kaldı. Yoksa Amerika şeytan, Sovyetler Birliği melaike diye bir görüş sahibi değilim. Bunu burada açıkça belirtmekte yarar var. **(Alkışlar)**

SORULAR VE CEVAPLAR

Ferit İlsever — Sayın Hüsamettin Çelebi'ye bir soru yöneltmek istiyorum. Gerek Sayın Öymen, gerekse Sayın Yurdakul, ülkücü, faşist, aynı zamanda da milliyetçi adlarıyla adlandırılan örgütler ve akım dışında Kontrgerilla isimli bir güçten, devlet içinde gizli örgütlenmiş bir güçten söz ettiler. Kontrgerilla örgütünden söz ettiler ve Türkiye'deki anarşinin kaynaklarından biri olarak da bunu gösterdiler. Sizin bu konudaki görüşlerinizi rica edebilir miyim?

«ORGANLAR DEĞİL, SİYASAL İKTİDARLAR ELEŞTİRİLMELİ»

Hüsamettin Çelebi — Efendim Kontrgerilla konusunda Türkiye'de lehte bir şey yayınlanmadı. Suçlayıcı belgeler yayınlandı fakat hükümet, hiç yokturdan baş-

layıp vardır - yoktur anlamı da verebilen bilgiler sundu. Sonradan bunun devletin bir başka görevle kurduğu organ olduğu söylendi. Elbette devletin resmen başka bir görevle kurulmuş organ diye sözünü ettiği organı suçlamak benden beklenemez. Ama organın asli görevini yapmakla görevli iken, başka işler yapmış olanlar varsa, ben o zaman o organa değil, siyasal karar organlarına, siyasal irade sahiplerine husumet tevci etmek gerektiğine inanıyorum. Çünkü devlet sosyalist de olsa, liberal de olsa, başka yapıda da olsa birtakım organları olacaktır. Bu organları suçlamak yerine o organlarda çalışanlar suç işlemişlerse ki çok iddia edilmiştir. Siyasal iktidarın o kişileri tutup yakalarından, kamuoyunun önüne koyması lazım geldiğine inanıyorum. Ve böylece, o organın içinde bulunan ve bir milli görev yaptıkları bildirilen insanların da temiz kalmış olacaklarına inanıyorum. Yani meseleyi kişisel planda siyasi iktidar bugüne kadar çözmemiş olduğundan dolayı ben siyasal iktidarın husumete ve eleştiriye muhatap olması gerektiğine inanıyorum. Teşekkür ederim.

Ferit İlsever — Ben de teşekkür ederim Sayın Çelebi. Aynı soruyu Sayın Cüneyt Arcayürek size de yönelteceğim.

«DEVLET HALKIN KAFASINDAKİ SORULARA CEVAP VERMELİ»

Cüneyt Arcayürek — Sayın başkan, ben Kontrgerilla konusunda 1974'te olan bir olayı somut biçimde ortaya koyarak cevap vermek istiyorum. **Hürriyet** gazetesi, 1974 senesinde, dört gün arka arkaya tam sayfa Kontrgerilla ve Kontrgerillanın çağ dışı, insanlık dışı işkence olaylarını, sıkıyönetim sorumlusu Emekli Orgeneral Faik

Türün'ün ağzından Türk kamuoyuna mal etti. Türkiye'de ilk defa Kontrgerilla ve işkence sorunu **Hürriyet** gazetesinde büyük ölçüde yer aldı. Fakat, o sırada Milli Selamet Partisi ile tarihi yanılgı içinde bir işbirliğine giren Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Başkanı Başbakan olduktan sonra «Türkiye'de bir barış çağı gelmiştir, bu türlü konulara biz artık iltifat etmiyoruz» diye resmî bir beyanatta bulunarak, işi örtbas etti.

1978 yılına girdiğimizde Kontrgerilla konusu 74'teki boyutlarını biraz daha aşaraktan **Aydınlık** gazetesi tarafından bazı belgelerle, doğru veya yanlış, fakat üzerinde mutlaka açıklama yapılması, inceleme yapılması gerektiği biçimde ortaya konuldu. Sanıyorum ki gene iktidar, Türkiye'de bir türlü kurulamayan o barışı nasıl bulacağımızı bilemeden, barış lafına sarılaraktan bu konuda da geniş bir soruşturma açmak cesaretini gösteremedi. Şu çıkıyor ki: Türkiye'de muhalefet partileri muhalefetteyken, kendilerine az veya çok da olsa bir oy getirecek bazı önemli konulara el atıyorlar, benimsiyorlar. Fakat, iktidara geldikleri zaman ne hikmetse, belki de hikmeti Devlet denilen usüldür bu, bu konuları kapıyorlar, üzerine gitmek cesaretini gösteremiyorlar. Tabii ki olay bu hale gelince Kontrgerillanın devlet içinde önemli bir kol olarak faaliyet gösterip, göstermediği konusunda en basit vatandaşın kafasında bile ciddi bir soru ortaya çıkıyor ve bu bir türlü cevaplandırılamıyor.

Ben siyasi partilerin muhalefetteyken söylediklerinin, iktidardayken de olduğu gibi yerine getirilmesinden yanayım. Kesin bir söz olarak vadediyorlar. Ama bazı siyasetçilere ve yazarlara göre muhalefette söylenenlerin iktidarda yerine getirilmemesi de bir usül oluyormuş. Kontrgerilla da bu türlü bir konudur. Ciddiyetle üzerinde durulması, devletçe soruşturma açılması, varlığı ve-

ya yokluğu varsa bütün ayrıntılarıyla hepsinin ortaya dökülmesinde bir zaruret vardır.

Bunun yanı sıra belki hiç bahsedilmiyor, işkence konusunun mutlak surette ele alınmasını kimlerin kime ne yaptığının bir bir ortaya çıkarılmasından yanayım. Eğer 1974'te yapılan bu yayınla işkencelere el atılsaydı, bugün yeni baştan işkence olanakları veya olasılıkları yerine Türkiye'de ne söz söylenir ne de yazı yazılırdı. Çünkü, bunun sorumlusu dört senede bir bir ortaya çıkarılmış olurdu.

Ama devlet, bu türlü kapalı ve halkın kafasında doğan sorulara cevap aramaktan uzak bir devlet oldukça, iktidarlar bu biçimde iktidarlar oldukça, hiç bir soruna ve bu türlü sorunlara ne cevap bulunur, ne de çözüm bulunur.

Sayın başkan, bendenizin cevabı bu kadar efendim.

Ferit İlsever — Teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

Şimdi sayın dinleyicilerden gelen soru kağıtlarını ben konuşmacılara veriyorum.

Buyrun Sayın Çelebi.

«BU HÜKÜMET ANARŞİYİ ÖNLEYEBİLİR Mİ?»

Hüsamettin Çelebi — Efendim hepsine henüz bakmadım, fakat bir iki soruya, bakabildiklerime cevap vermek isterim.

Muharrem Kılıç adlı dinleyicimizin, sayın dinleyicimizin sorusu: «Bu hükümet, anarşiyi önleyebilir mi? Cevabınızı rica ederim.»

Efendim, bu hükümet, anarşiyi önleyebileceğini, hatta 24 saat içinde önleyebileceğini iddia ederek kurulmuştur. Önleyememiştir. Zamanında anarşi artmıştır. Anlaşılmıştır ki mesele hükümet meselesi değildir. Mesele,

yalnız siyasi kadronun meselesi değildir. Bütün siyasi kadroların şimdiye kadarki eylemlerini, işlemlerini ve yüklenimlerini terketme meselesidir.

Şimdiye kadar ne yaptık? Hata mı ettik, sevap mı ettik? Yanlış mı yaptık, bir defa daha gözden geçirmeleri meselesidir. Aslında bu bakımdan bugünkü hükümetin kurulmuş olması iyi oldu. Muhalefet döneminde sorumsuzca söylenen sözlerin 24 saatte yerine gelemediği bir daha anlaşılmış oldu.

Başka bir soru... Nuri Büyükkent'ten «Rusya sosyalist bir ülke değildir, emperyalist bir ülkedir» diyorlar ve bu sözlerinin gerekçesini söylüyorlar. Uzun okuyup vaktinizi almak istemem. Kısaca vereceğim cevap şudur; Sosyalist diye kurulmuştur, ama giderek emperyalist olmuştur. Buna şimdi sosyal-emperyalist diyorsunuz, siz de diyorsunuz.

Bir başka soru Doğan Solaslan dinleyicimizden, «Anarşi ne zaman sona erebilir? Ben kısa vadeli bir çözüm göremiyorum, kültür meselesidir anlattıklarınız» diyorlar.

Biraz önce söylediğim gibi, ben de çok kısa vadede anarşide, bıçakla kesilir gibi bir sonuç görmüyorum. Hatta Türkiye ortamındaki bir ülkede hiç anarşi olmaz, olmamalıdır fikrine de yatkın değiliz. Ama anarşi azaltılabilir, hiç değilse vur kır ve adam öldürme, cinayet işleme eylemi şimdiye kadar işleyenlerin yanına yaptıkları kalmazsa kırılabilir. Bu çok uzun bir vade istemez sanıyorum.

Hayri Koçak adlı sayın dinleyicimiz, «Türkiye devleti 45 milyon Türk'ün devletidir» dediniz, «Türkiye gibi çarpık kapitalizmin uygulandığı, geri bırakılmış ülkelerde devlet, bir avuç burjuvazinin, hakim sınıfların temsilcisi değil midir?» diye soruyorlar.

Ben, Anayasal durumu söyledim. Anayasanın kabulünden önce oluşmuş veya daha sonra oluşmuş. Anayasaya tıtatıp uymayan durumların düzeltilmesi ve devletin tam 45 milyon insanın devleti haline getirilmesi, aydın insanların, o arada tabii bu salonda bulunan ve bu ilgiyi göstermiş olan insanların da meselesidir. Siyasi mücadele zaten onun için yapılıyor. Şimdilik bu kadar sayın başkan. Öbürlerini de okuyayım.

Örsan Öymen — Ben başlayabilir miyim?

Ferit İlsever — Buyrun efendim.

«BASKI TASARILARI»

Örsan Öymen — Çoğunlukla aynı yolda sorular geldi. Ben genellikle sağ terörün tırmanmasından söz ettiğim için, sol konusuna değinme fırsatını bulamadım. O yolda sorular geliyor. Sırayla, kısaca geçiştireyim bu soruları. İlk soru : «Konuşmanızın sonunda soldaki anarşiden, soldan gelen anarşiden söz edeceğinizi belirttiniz. Sayın Çelebi, **Aydınlık**'ta okuduğu TKP Bizim Radyosunun bülteninden alınan (Aydınlıkçıları Öldürme) emrini nasıl değerlendiriyorsunuz?» Bir kelimeyle yanıtlayayım : Budalaca değerlendiriyorum!

«Anarşinin önlenmesi için yapıldığı iddia edilen, aslında özgürlükleri önleyecek tasarılar, anarşiyi çıkartan özgürlük düşmanlarının işine yaramayacak mı?» Soru sahibi arkadaş herhalde yeni tasarılardan, paket tasarılardan söz ediyor olmalı... Ben böyle anlıyorum. Bu yasa değişikdikleri ile, özellikle Anayasaya ters düşen özgürlük kısıtlayıcı önlemlerle anarşinin önleneceğine inanmıyorum. Buna çok kısa bir örnek vermek istiyorum. Tasarılar bir paket halindedir ve kesinleşmemiştir ama, özellikle polis vazife ve yetkileriyle ilgili taslak, her ne-

kadar kesin şeklini almamışsa da, bu taslakta bazı hükümler var... Son derece sakıncalı görüyorum. Örneğin: Yetki yasasına, yani polis görev ve yetki yasasının 9. maddesine eklenen bir fıkra var... «Milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, mülki amirinin emriyle polis kişilerin üstlerini, araçlarını, eşyalarını ve özel kağıtlarını arayacak ve bunlara el koyabilecektir.» Bu daha da geliştiriliyor yeni taslakta. «Evine de girebilecektir, yoldan da çevirebilecektir» Cüneyt Bey'in de söylediği gibi kimliğini de kontrol edebilecektir. Polisin yetkilerini, yargı organlarının yetkisinden kaldırıcı hükümler getiriyor ki, bu Anayasanın «özel hayatın gizliliği ilkesine benim kanımca ters düşüyor. Ters düştüğü sadece benim kanım değil, aynı zamanda Anayasa Mahkemesinin de görüşüdür. Anayasa Mahkemesi, tasarıya daha önce getirilen, 1963 yılında getirilen böyle bir fıkrayı, 26/6/73 gün ve ... karar numarasını da burda not etmiştim, 1973/41 esas ve 974/13 sayılı kararıyla iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesine bu iptal için kim başvurmuştur? Cumhuriyet Halk Partisi başvurmuştur. Aynı partinin, aynı iktidarın bugün aynı hükmü getirmesini ben bir çelişki olarak görüyorum. Buna hiç bir anlam veremiyorum.

Önlemler paketinde bu ve buna benzer birçok noktalar yer almakta. Özellikle Dernekler Kanununu son derece kısıtlayan hükümler getirmekte. Polise verilen yetkiler üzerinde önemle duruyoruz. Neden? Türkiye bir cephe döneminden geçmiştir ve biraz önce de anlatmaya çalıştım, bu dönemde devletin çeşitli organları cephelere bölünmüştür. Bu arada polis de. Bu yeni yetkileri hangi polise vereceğiz?

Cumhuriyet Halk Partisi ağırlıklı iktidar döneminde acaba devletin, polis gibi, Emniyet gibi, Milli Emniyet

gibi organlarından faşist güçler arındırılmış mıdır? Önce bunu sormak lazım. Benim kanımca tamamıyla arındırılmış değildir. Eğer öyle olsaydı, daha geçenlerde Başbakanlık konutuna, hassas bölgeler denen bir bölgede polisler gelip de «Başbuğ Türkeş» diye tezahürat yapıp, Başbakanın bahçesine bozkurt panoları bırakamazlardı. Bu durumdaki bir polise yargı organlarının yetkilerini tanımak bence son derece sakıncalıdır...

Bu paketlerdeki polisiye önlemlerle anarşinin önleneceğine inanmıyorum. Anarşinin önlenmesini, işçi sınıfının bilinçli önderliğindeki tüm sol güçlerin birleşerek, faşizme karşı akılcı mücadelesinde görüyorum. Zaten faşizmin bugün bu denli pervasızca tırmanmasının nedeni, Türkiye'de sol yelpazedeki kopuktan ileri geliyor. Faşizmin at sineklerini ancak bu yelpazeyle yelleyebiliriz. Ancak, malesef bu yelpazenin dilimleri —biraz önce Doğan arkadaşım da izah etti— kopuktur. Birbirleriyle ilintisi yoktur. Sol yelpazedeki dilimlerin... Günün birinde, herhalde bu birlik de sağlanacaktır, sağlanmalıdır..

Bir başka soru: «Tartıştığımız anarşi karşısında bugün solcu olarak bildiğimiz CHP nasıl bir tavır takınmıştır?» diyor... «Bu tavrında ciddi midir?» Aynı şekilde Kontrgerilla konusunda, Halk Partisinin, hükümetin tavrı nedir, bu soruluyor...

Soruyu yanıtlarken hükümet programından bir pasaj almak istiyorum:

«Hiç bir gerekçe ile hiç bir kimseye, devlet denetimi ve sorumluluğu dışında kamu görevi yapma, zor kullanma, güvenlik sağlama, kendi kendine hak alma yetkisi, olanağı tanınmayacaktır. Hangi yönden ve nereden gelirse gelsin bu devlet kurallarıyla bağdaşmayan bu tür davranışların kaynakları hızla kurutulacaktır.»

Böyle diyor hükümet programı.... İşbaşına geldiğinde bu hükümet, devletin haberalına ve değerlendirme örgütüne de demokratik hukuk devletinin ve açık toplum gereği olan niteliğin kazandırılacağından söz ediyor. Bu örgüt yani MİT siyasete dolaylı da olsa karıştırılmayacak, propaganda, yönlendirme çalışmaları yapmayacaktır buyuruyor.

Hükümet programında, böyle yarı kapalı olarak Kontrgerilla ve Milli İstihbarat örgütü içindeki bazı güçlere karşı önlemler alma gereği duyulduysa, bundan önceki dönemlerde bu örgütler yozlaşmış demektir. Hükümet, programında bu odaklara eğilineceğini vadediyor. Fakat şimdiye kadar kesin, somut bir eğilme işareti görmedik hükümetten. Bunun gerekçesini de Sayın Başbakan, «Yıkmadan, dökmeden, yumuşak bir yaklaşımla» izah ediyor. Yani, «yumuşak iniş» (!) yapılacakmış bu örgütler üzerine... Kontrgerilla gibi, MİT gibi örgütlere hükümet «yumuşak iniş»(!) yapadursun, —az önce rakamlar da verildi— sert bir çıkış yapıyor anarşinin grafiği!...

Kontrgerilladan elbette hesap sorulmalı mıdır? Soruların çoğu bu yönde... «**Aydınlık** gazetesinin bu konudaki kampanyasını nasıl karşılıyorsunuz?» diyenler var... **Aydınlık** gazetesinin, Kontrgerilla konusundaki duyarlı tutumunu, yürekli tutumunu, zaten daha önceleri kendi sütunlarımda belirtmiştim. **Aydınlık** aynı zamanda son derece değerli bir gazetecilik ödevi yapmıştı... Elbette Kontrgerilladan ve tüm karanlık güçlerden hesap sorulmalıdır... Bu kanıdayım. **(Alkışlar)**

Bir başka soru: «Kontrgerillayı hangi parti yaratıyor?»

Onu da az önce belirtmeye çalıştım. Bu biraz da

partiler dışında, okyanus ötesinden kuramlaştırılmış, reçetelendirilmiş bir olaydır kanımca.

«LİDERLERİN BİR ARAYA GELMESİ KONUSU»

Cüneyt Arcayürek — Örsan'ın da söylediği gibi bazı sorular birbirine benziyor. Fakat buna rağmen hepsini cevaplamaya çalışıyorum.

Soru: «Anarşinin önlenmesi için tüm siyasi parti liderlerimizi bir araya getiren bir açık oturum düzenlemek için gerekli girişimde bulundunuz mu? Bulundunuzsa, olumlu sonuç niçin alamadınız? Tüm çabalarınızı kullanarak liderleri bir araya getiren ve sizin de bulunduğunuz bir açık oturumu gerçekleştirmenizi sabırsızlıkla bekliyoruz.»

Bütün liderleri bir araya değil, biz iki lideri bile bir araya getirmek için olanca çabayı sarfettik. Buluştular buluştular, sonunda somut hiç bir şey çıkmadı! Çünkü birisi kapıdan girerken DGM diyor, öbürü hayır DGM değil diyor olay da bitiyor! Bir defa liderlerin bir araya gelmesi için, kendi dünyalarında iki liderin birbirine yaklaşım sağlayacak girişimlerde bulunmaları, davranışlarda bulunmaları gerekir. Bütün bu sorular, bir tek soruya da kapı açar: Türkiye'nin iki büyük partisi niçin yanyana gelmez! sorusuna. Türkiye'deki iki büyük partinin yanyana gelmesi için pratikten işe bakarsak, hiç bir zaman olanak bulunmaz, kolay kolay bulunmaz, ancak rejim herhangi bir sakıncaya uğrarsa, o zaman iki partinin birbirinin yanında vaziyet alması ihtimalleri belki belirir.

Bizim gazeteci olarak liderleri bir araya getirme çabamız inanın ki çok zaman olmuştur. Fakat gerek kendi açık konuşmalarından, gerekse kendi partilerinden

gelen, yansıyan sözler, laflar, bunların bir araya gelerek sorunları tartışmasına, böyle bir açık oturumda halkın karşısına geçip sorulara cevap vermesine olanak vermiyor. Onu da belirtmekte büyük fayda görüyorum.

Soru: «Sizce sorunların hali için demokrasi rejiminin değiştirilmek istenmesi doğru mudur?»

Hayır. Değildir. «Çözüm ne olmalıdır? Bize ne gibi görevler düşüyor?»

Çözüm özgürlüklerin gayet uygarca kullanılmasından, kişilerin özgür fikirlerine sosyal bünyenin bütün kesimlerinin saygılı olmasından geçiyor. Hem bir kez eğer karşındakinin fikrini fikir olarak kabul eder, parmağını tetiğe götürmekten vazgeçerse anarşi de biter, soruların büyük bir kısmı da çözüme ulaşır.

«ÇÖZÜM YOLU DEMOKRASİ REJİMİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ DEĞİLDİR»

«Anarşinin kaynağı belli fakat bu anarşi nasıl önlenecek?» İşte bu soruyu soruyoruz cevap olarak. Biz halk olarak buna çare arıyoruz. Ben yaramaz bir hanımla nikahlandım bundan boşanmanın çareleri ne? Yani Amerika'yı nasıl boşayacağız? Şimdi Örsan «Amerika ile evlendik» dedi. Bu gidişle bizi galiba Rusya da metres tutmak üzere. Onun için bu soruyu böylece cevaplandırmak istiyorum. **(Alkışlar)**

«Anarşinin kaynağı» bu ortak bir soru efendim; Arcayürek, Çelebi, Öymen diyor, isterse arkadaşlar da düşünsünler. «Anarşinin kaynağının Amerika ve MHP olduğu gibi Rusya ve TKP'nin payı olduğu olumlu görüşünüzü yazarı olduğunuz gazetede işleyebilir misiniz?» Elbette, ki zaman zaman yapıyorum.

«Konuşmanızda 141-142 ve 163. maddelerin kal-

dırılmasından yana tavır aldınız, çok memnuniyet verici. Ancak yazılarınızın yayınlandığı gazete **Hürriyet** bugüne değin faşistlerin ceza yasalarına değinen herhangi bir yazı, yorum getirmemiştir.»

Ben hemen açıktan bir şey söyleyeyim. **Hürriyet** gazetesinde sadece ben değil, değerli gazeteci arkadaşlarım, başta Oktay Ekşi olmak üzere 141-142'nin süratle kaldırılması gereğine değinen, bunun özgürlükçü demokrasinin bir koşulu olduğunu açıkça anlatan ve sık sık anlatan yazılarla değinmişlerdir. **Hürriyet** açık bir gazetedir. Toplumun her kesiminden gelen sese yer verir.

Özgürlükçü demokrasinin yanında olduğu için bu sorunuza gayet açık yazılar var. Kanıtlarla da ortada, demekle yetiniyorum.

Soru: «Eğer illegal sol, faşist teröristlerle onların yaptığı gibi silahla karşılık vererek savaşmasaydı bugün faşizm olduğundan fazla gelişmez miydi?»

«DEVLETİ YÖNETENLER KOMANDOLARI KOLLUK KUVVETLERİNİN YARDIMCISI GÖRÜRSE...»

Bakın şimdi bu tabii ki çok dikkati çekici bir soru. Ben, size bir şey söyleyeyim. 1969 senesinde Colonel (Albay) çıkıp da komandolar benim malım dedikten sonra, devletin Cumhurbaşkanı komandoların kolluk görevlilerine yardımcı unsurlar olduğunu söyledi. Şimdi, yani işe şurdan bakmak lazım; devletin başından aşağıya doğru, devleti yönetenler bir önemli dönemde, 1969 - 1974 seneleri arasında, sağda kurulmakta olan bu örgütleri devletin kolluk görevlilerine yardımcı unsur diye kabul ederse, bu işin içinden çıkamazdık.

Ama illegal diye adlandırdığımız sol da 1969-71 arasında kesinlikle belirmeyen, fakat bazı belirtileri yavaş yavaş canlanan sağa karşı döğüşmedi. Başka bir amaçla döğüşür gibi göründü ve sonra parçalandı. Meselenin püf noktası burada. Yoksa illegal solun faşistleri dövüp, öldürmesi, faşistlerin illegal solu öldürmesi, bu bir sonuç vermez. O onu öldürecek, bu bunu öldürecek. O deminki konuşmada bahsini söylediğim, MC zamanındaki raporda aynen şöyle diyor devletin istihbaratı: «Bu iki taraf da birbirlerini vurmaya devam edecektir.» Eee yani bunun sonu var mı? Ben parti ismi vermedim, sol partilerden birinin ismini vermedim. Sol partilerden bir tanesinin galiba başkanı da buralarda filan da. Yani o, doktriner bir savaş veriyor. Ne var bundan kaçınılacak?

«141 - 142'YE FİKRİNİ SÖYLEYEN ADAMI İDAMA KADAR GÖTÜRDÜĞÜ İÇİN KARŞIYIM»

Ben 141-142'nin kalkmasını savunurken, tabii parlamenter olduğu için Hüsamettin hemen rakama vuruyor. Anayasa değişikliği gereklidir, pek çıkmaza getiriyor. Ben 141-142'yi hem komünist partisinin kurulup kurulmaması meselesi diye koymadım ki ortaya. 141-142, fikrini söyleyen adamı 7,5 seneden idama kadar götüren bir mekanizma getirirse, bunun için karşısındayım diyorum. Fikrini söyleyen adam, silah taşıyan adamdan daha çok hapse müstahak mıdır Türkiye'de? Ve Türkiye, bugün Batı aleminde yerini aldığını söyleyen Türkiye, Türk Komünist Partisi olmayan Türkiye olmaz. Türkiye buna müstehak mıdır canım? Benim savunduğum bu. Teşekkür ederim...

Hayır efendim, bir başka soruya daha cevap vere-

bilir miyim? Sayın başkanım müsaade eder misiniz?

Ferit İlsever — Tabii efendim, buyrun.

«EĞER 1974'TE İŞKENCECİLER YAKALANSAYDI BU OLAY BİTERDİ»

Cüneyt Arcayürek — «Polislerin yaptıkları işkenceleri nasıl karşılıyorsunuz?» Sanıyorum ki işkence konusunda hem Kontrgerilla bahsinde ve hem de daha sonraki bölümlerde daha açık cevap verdim. Ben işkenceye son derece karşıyım ve bunların sorumlularının tek tek yakalanması gerekliliğini söyledim. Eğer 1974 senesinde, 74 öncesi dönemlerin işkence olayları ortaya çıkarılsaydı, sorumluları bulunsaydı, bu konu konuşulmazdı burada. Türkiye'nin olayı biterdi, bu olay biterdi.

«Aydınlıkçılara saldırılıyor. Acaba Aydınlık siyaseti kötü bir siyaset midir ki bütün kuruluşlar Aydınlık siyasetine saldırıyor?» **Aydınlık** kendi tipinde Türkiye'nin belli başlı en önemli gazetesidir. Tirajı şudur, budur hiç ilgilendirmez beni. Tiraj meselesi de değildir bir gazetenin etkinliği, bir gazetenin etkinliği yazdığı yazının, daha doğrusu kendi düşüncesini bir doğrultuda, taviz vermeden ve korkmadan savaşarak söyleyebilmesidir. **(Alkışlar) Aydınlık**'a karşı... **(Alkışlar)** Burda bir şey daha söyleyeyim. Sakın **Aydınlık**'ı methetmek için bunları söylediğimi sanmayın yani. Bu benim kendi kişisel görüşüm, **Aydınlık** çıktığından beri söylüyorum. **Aydınlık** bir doğrultunun gazetesidir, o doğrultuda savaşını vermektedir, yanlış yaptığı şeyler olabilir, çoğunda doğru olabilir, ama **Aydınlık** bir doğrultunun gazetesidir, onun için elbette bu tür gazeteye saldırılar da olacaktır, elbette bu gazetenin üzerine iftiralar da olacaktır. Bunlar Türkiye'nin tümüyle anarşi içinde olan bünyesinde çok

doğal olaylardır. Ve Aydınlıkçılar da bundan alınmıyor zannederim, patron da burada, patron demedim pardon sahibi, patron lafı da biraz karışık olurdu yani. (Gülmeler)

«TÜRKİYE'DEKİ RUSYACILARIN DURUMU»

«Sovyetler Birliği'nin durumu ve Türkiye'deki Rusyacıların durumu konusunda fikir belirtir misiniz?»

Çok açık seçik söylediğimi sanıyorum. Türkiye'deki Rusyacılar da iyi bir deyim, ilk defa söyleniyor. Ben şahsen Türkiye'nin yararları —çok klasik bir laf gibi gelecek yararları— doğrultusunda kendimce, kendi ölçümde savaş vermek isterim. Türkiye'de Rusyacılar eğer çok Rusya'yı seviyorlarsa seyahat hürriyetleri henüz kısıtlanmadı. (Gülmeler) Orada gayet rahat Kremlin Meydanını gezebilirler. Fakat, Rusyacıların faaliyeti, bu gün diğer sol fraksiyonlar arasında ve faaliyetlerin en hızlısıdır benim kanaatim. Bugün, iki tane büyük belli başlı radyo, «Bizim Radyo» ve «TKP'nin Sesi», Doğu Almanya'dan yayın yapar. Ve çok tuhaftır bu yayınlar, demin de anlattım Basın-Yayın tarafından bültenleştirilir. Bunlar devamlı olarak Türkiye'de TKP'nin sesini «İsmail Bilen Yoldaş» namı altında söyler. Halbuki «İsmail Bilen Yoldaşın» Türkiye'de, ismini söylemeyeceğimiz, hepimizin de bildiği monte edilmiş insanları vardır. Onlar gayet memnundurlar. «Bizim Radyo» Kürtçe yayın yaparak Türkiye'de bölücülüğü kışkırtır, demin Doğan Yurdakul söyledi bunu, doğrudur. «Bizim Radyo»nun iki türlü yayını var; Biri Kürtçe, biri Türkçe ve resmen bölücülük yapar. Onun için Rusyacıları Türkiye'yi seven hiç kimsenin bu türlü yayınları ile birlikte alkışlayacağını ben şahsen sanmıyorum.

«YURTTA ANARŞİ, CİHANDA KARGAŞA»

«Mustafa Kemal Atatürk'ün 'Yurtta sulh, cihanda sulh' ilkesine katılıyor musunuz?»

Katılıyorum. Yalnız biz ne yurtta ne de cihanda sulhu bulamamış vaziyette görünüyoruz galiba. Yurtta anarşi var, dışarda, bütün dış ilişkilerimizde kesinkes kargaşa var.

Dünkü gazetelerin manşetlerine bakmak yeter. Ekonomik yardım için NATO'nun aldığı vaziyet, ekonomik yardım için OECD'nin verdiği rapor ve nihayet İMF'nin ışık yaktı-yakmadı trafik sorununa dönen durumu gözler önünde. Onun için Mustafa Kemal Atatürk, «Yurtta sulh, cihanda sulh» derken herhalde 1978 senesinin Türkiyesini ve o Türkiye'yi yöneten karmakarışık liderlerinin bugünkü durumunu düşünmemiş olacaktır. Atatürk'e de bu biçimde yaklaşmak bize yeter ayıptır sanırım.

«SİLAH BULUNDURMA CEZASININ ARTIRILMASI SAĞ KANATTAKİLERİ CAYDIRAMAZ»

«Silah bulundurma cezalarının artırılmasını onayladığınızı söylediniz, caydırıcılıktan söz ediyorsunuz. Kahveyi taramak üzere yola çıkan katil için caydırıcı bir rolü olabilir mi?»

Son derece doğru sual. Kahveyi taramak için çıkan adamı kimse caydıramaz. Hele ben gayet açıktan söyleyeyim. Sağ kanatta olanların hiç birini caydıramaz. Sebebi; bugün sağdaki olayları kesinkes mahkeme kararlarıyla bir şekle bağlayamayan, bağlayamamanın sıkıntısını çeken hükümetin nedeni de budur. Bana verilen bilgileri ben size kısaca söyleyeyim. Sağdaki vurucunun hiç

biri bir partiye kayıtlı değil, hiç bir derneğe kayıtlı değil. Kayıtlı olanlar bilinçli bir şekilde şu veya bu tehdit unsurunu adam üzerinde kullanarak veya adamın gelir hanesindeki zafiyetten istifade ederek, onu o yola sevk ediyor. Adana'da adama 15 gün mehil veriyor. Kahveci çırağına, ya 15 günde gider sokakta birini vurursun, (Birini vurursun, Ahmet, Mehmet demiyor herhangi birisini vurursun diye mehil veriyor) vurmazsan biz seni vururuz diyor. Çocuk tabancayı alıyor birisini yol ortasında vuruyor. Neden? Kargaşa çıksın diye.

Sıkıntı, adalet mekanizmasının bir sıkıntısı. Sağdaki adamları hiç bir zaman bir partiyle irtibatlayamıyorsunuz. Demin biraz önce söyledim, Yargıtay Başsavcısının da söylediği bu.

«BASININ GÖREVİ»

Hükümetin sıkıntısı da bu. Ha, tedbire gelince: Bize tedbir sorarlar bakın açık söyleyeyim. Siz gazetecisiniz tedbir nedir? Gazetecinin sadece önünde olaylar var. Doğan'ın saydığı olaylar, hatta belgeler. Buna göre bir tedbir düşündük. Ben devlet değilim. Devlet bütün açılarıyla bütün belgeleri elinde toplayan bir müessesedir. Devlet tedbiri niçin hemen getirip benim önünme koyamıyor? Esas soru bu. Kimse bunu sormuyor. Ama diyeceksiniz ki zaten Türkiye'de bir Sayın Cumhurbaşkanı çıkar da artık parti liderlerinden ümidini kesmiş olduğunu ifade eder ve gazeteler birleşsin de şu kötü giden işler düzelsin derse, ben ne yapayım? Bana söyler misiniz? Eğer yanılıyorsam onu da söyleyin, ona da cevap vermeye çalışayım yani.

Efendim, «Yapılan konuşmalar anarşinin kaynağını, oluşumunu içermektedir. Anarşi önlemlerine yeterince

değinilmemektedir. Acaba anarşiyi en etkisiz şekle getirebilmek için sağ-sol yakınlaşmasını denemekte yarar var mı?»

Bir kere eşyanın tabiatına aykırı bir sual. Sağın sola yakınlaşması nasıl olur, hiç anlayamıyorum. Fakat burada önlemler üzerinde bütün arkadaşlar gibi kısa kısa bilgiler verdim. Bunun da nedeni şudur: Henüz bu tasarılar daha iktidar grubunun içinde bile kemikleşmemiştir. Bizim öğrenebildiklerimiz, yetkililerin bize verdikleri bilgilere dayanmaktadır. Yasalar çıktığı zaman memleketimizin ilim, irfan sahibi eşhası bunlar hakkında uzun uzun söyleyecek, biz de anlayabildiğimiz kadar cevap vermeye çalışacağız. Yalnız bir noktayı hemen söylememe müsade edin. Türkiye'de anarşinin, sade, boyutları tetikte değildir dedik, ilk konuşmanın başında. Bir örnek vereyim. Üniversiteler Kanunu çıkarıldı. Bu kanunu Milli Eğitim Bakanı, yedi rektör ve bir dekan hazırladı. Başbakanı çağırdılar, Başbakan sordu: «Mutabık mıyız?» «Mutabıkız» «Bir açıklama yapalım mı?» «Yapalım» Açıklamanın metni hazırlandı. Başbakan televizyon önüne çıktı, rektörlerle vardığı Ünişersiteler Kanunu Mutabakatını söyledi. Sonra ne oldu biliyor musunuz? Yedi rektörün büyük kısmı, tasarının aleyhinde bulundu.

Şimdi yani mesele budur. Onun için bu soruda biz, anarşiyi önleyecek şeyin; tasarıların içeriği hakkında daha geniş bilgiye sahip değiliz. İnşallah **Aydınlık** gazetesi gene bu uzun saatten dolayı kafa şişirmemizden dolayı yılmaz, bu açık oturumları sürdürür. Biz de bu sorulara daha çok cevap vermek imkanı buluruz. Teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

Ferit İlsever — Ben de teşekkür ederim, Sayın Arcayürek. **(Alkışlar)**

Buyrun Sayın Çelebi.

«KANATLI JANDARMA 78 TATBİKATI»

Hüsamettin Çelebi — Efendim, birkaç soruya daha cevap verebileceğimi sanıyorum. «Kanatlı 78 Tatbikatıyla tehdit olarak görülen insanları nasıl bir devlet edeceğiz, sadakate davet edeceğiz?» diye soruyor sayın dinleyicim.

Türkiye'nin her yerinde devletin ordusu tatbikat yapmaktadır. Tatbikat yapılması normaldir. Aslında o tatbikatın, Kanatlı 78 denilen tatbikatın yapılması değil, yapılmasının sebebini izah için konuşan bakanın söyledikleri yanlıştır ve ayıptır. İkisini ayırmak lazım. Devlet Trakya'da da tatbikat yapar, Doğu'da da yapar, Orta Anadolu'da da yapar, her yerde yapar. Ama ben bu tatbikatı şunun için yaptım diye bir izah yapmak lüzumunu hissettiği sırada, o mahaldeki insanların kıyafetini giyerek gelirlerse diye yaptım derse bir bakan, ayıp eder. İkisini ayırmak lazım.

Kaldı ki sorunun bir başka yanı bunlarla nasıl bir arada devlet yapacağız. Devlet yapmayacağız. Bin yıldan beri bu insanlar devlettir, devlet olmaya devam edeceklerdir diyoruz. Başka hiç bir şey söylediğimiz yoktur. İki soruyu da böylece cevaplandırmış oluyorum.

Bir başka soru da: «Doğu'daki Talabani harekctine karşı hükümetin bir tavrı var mıdır, siz ne düşünüyorsunuz?»

Ben, hükümetin tavrı olduğu kanısında değilim. Hükümet pek çok mesele gibi bu meselede de tavırsız kalmayı tercih etmektedir.

Bir başka soru: «'Anayasada değişiklik yapılmadıkça Türkiye'de Marksist, komünist partiler kurmak olanaksızdır' dediniz. Bu düşüncenizi ilk ifadelerinizle nasıl bağdaştırabiliyorsunuz?» diyorlar.

Ben meselenin tartışılması gerektiği zamanın geldiğini söyledim, kişisel kanı olarak söyledim. Engelini belirttim. Anayasayı değiştirmeyi tartışmak lazım geldiğini söyledim. Bunu söylerken de bir belgeden bahsettim. Bu belge Türkiye Büyük Milet Meclisinin, Kurucu Meclisin tutanağıdır. O tutanak okunduğu zaman görülecektir ki, sanıyorum burada başka hukukçular var, değerli hukukçu ağabeylerimiz var, onlar daha iyi takdir edeceklerdir. O ifadeler orada kaldıkça, Türkiye'de 141 ve 142' yi kaldırmak bir Marksist parti kurulmasına yetmeyecektir.

«Efendim, dış etkenler bakımından Çin'in adından söz edilebilir mi?»

Edilebilir. Yalnız Çin'den değil, özellikle İran'dan söz edilebilir. Daha sonra, son zamanlarda resmi yayınlarda da görüldüğü üzere bir de Arnavutluk meselesi çıkmıştır. Enverciler çıkmıştır, onlardan da söz edilebilir. Aslında benim kimsenin Marksist olması, sosyalist olması, komünist olması çok ağırıma gitmiyor. Böyle Enverci, falancı, filancı olması ağırıma gidiyor. Türkiye ne Enveristan, «Türkiye'de bu davayı yürteceğiz», «Arnavutluk'tan destek alacağız» o komik oluyor.

Bir başka soru, deniliyor ki: «Bugünkü ortamda anarşiden olay diye söz edilemez, bu bir iç savaş görünümündedir.»

Bazı terimleri telaffuz etmek bile insana üzüntü veren bir şeydir. İç savaş terimini ben şimdi zorunlu kaldığım için kullanmak durumundayım. Kullanmak istemiyorum. İç savaş olmamasını diliyorum ve çabalarımız da o yöndedir.

«Vatan Türk olan herkesindir. Liderlerin sultasından çıkıp, mantığının süzgecini dinleyen kişilerin bu konuda birleşmesini içtenlikle ister olduk. Vatanın bağım-

sızlığı, halkın mutluluğu ne demektir diyorum ben? Bu konuda Mecliste denge unsuru saydığımız kontenjan grubunun sayın üyesi ne düşünürler bu konuda» diyorlar.

Sorunun okuduğum birinci kısmında soru sahibi ne düşünüyorsa biz de onu düşünüyoruz. Yani vatan Türk olan herkesindir. Vatan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkesindir. Vatan üzerinde mutlu yaşamak hepimizin hakıdır.

«LOZAN ANLAŞMASI HAKKINDA SORU»

Bir başka soru: «45 milyon Türk derken, Kürt ulusu hakkındaki düşünceleriniz nedir? Mustafa Kemal Atatürk ve İsmet İnönü'nün altını imzaladığı Lozan Anlaşmasındaki iki milliyetten halkımız cümlesine katılıyor musunuz?»

Ben böyle bir cümlenin varlığından(!) şu anda bilgi sahibi değilim!!! Kaldı ki Türkiye'de başından beri söylediğim şey, Türkiye Cumhuriyetine vatandaşlık bağı ile bağlı olan insanlar vardır, onların birbirlerine üstünlükleri, imtivazları yoktur, vatandaşlığı onur kabul eden herkes Türkiye Cumhuriyetinin güvencelerinden yararlanmak durumundadır.

Bir başka soru Sayın Arcayürek'le bana ortak olarak sorulmuş, «Anarsinin bugün için ABD ve Rusya tarafından körüklendiğini söylediniz. Bunları gazetenizde hiç yazdınız mı? Yazmadınızsa neden?» divorlar.

Evet yazdım. Hatta bu toplantıyı düzenleyen **Aydınlık** gazetesi benim o yazılarımdan iki tanesini iktibas etti. Teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

Ferit İlsever — Ben de teşekkür ederim.

Sayın Yurdakul, sizin sorulara vereceğiniz cevapları rica edelim.

«FAŞİZMİN SOL CİLALISI»

Doğan Yurdakul — Soruların bir kısmı sahte sol üzerinde yoğunlaşıyor.

Bunların içinden ilginç bir tanesini seçmek istiyorum. Sayın dinleyicinin sorusu, «saçmalıyorsunuz» diye başlıyor. Arkasından da benim sözünü ettiğim Tunceli'deki işkence olayının, sahte solcuların birbirine işkence yapması olayının bildirisinin yalan olduğu söyleniyor.

Bildiri burada. Yanımda. Soruyu soran konuğa gösterebilirim, arzu ederse.

Bu bildirinin provokasyon bildirisi olabileceğinden de söz ediliyor. Bir kere bu bildiri, altında imzası olan örgüt tarafından reddedilmiş değildir. Ayrıca, eğer Kontrgerilla veya MİT'in bildirisi o örgütün ideolojisi ile tıpatıp benziyorsa bunun üzerinde düşünmek gerekir. Kontrgerillanın fikir yapısından ne farkımız var diye düşünmek gerekir.

Ben burada ideolojik bir mesele üzerinde durdum. Fikirlere karşı zorbalık uygulanmasının, insanları şucudur, bucudur diye ayırıp, kendisi gibi düşünmeyenlere ne söz hakkı, ne de hayat hakkı tanımayanları mahkum etmek istedim. Bunlar sınıfları değil, tek tek insanları ayırıyorlar. Emekçi sınıflara mensup insanlar arasında suni düşmanlık körüklüyorlar. Bu ideoloji faşisttir. Bu ideoloji ile faşizme karşı mücadele edilemez. Çünkü kitlelerin hakimiyetini değil, kitleler üzerinde küçük zorba grupların hakimiyetini amaçlamaktadır. İnanıyorum ki, böyle bir ideolojinin peşinden giden iyi niyetli kimseler onu terkedeceklerdir, terketmektedirler.

Sahte solu faşizmden farklı gösteren, üzerine sol cilası sürmüş olmasıdır. Buna da zorunluluk duyuyorlar. Çünkü faşizm artık kimsenin kabul ettiği bir şey değil.

Faşistler bile kabul etmeyip kendilerine «milliyetçi», «ülkücü» gibi isimler yakıştırıyorlar. Devrimcilik ve solculuk halk içinde büyük bir itibara sahip. Bu itibardan yararlanmaya çalışılıyor.

Bir soru daha var. Sözünü ettiğim ilk soruyu soran konuk tarafından sorulmuş. «Kontrgerillacı adamımızın ismi ne?» Buna benzer bir başka soru daha var: «Belgeleri nereden ele geçirdiniz?»

«KONTRGERİLLA BELGELERİ»

Sayın Arcayürek de bir soruya cevap verirken söylemişti. **Aydınlık**'a iftiralar da yapılacak diye. Dedikodu, iftira olarak böyle şeyler konuşuluyor. Kontrgerilla belgelerini CIA verdi, **Aydınlık**'ı CIA besliyor, diye. Yani öyle bir şey olmuş ki, CIA ve Kontrgerilla intihar etmeye karar vermişler. Ellerinde kendilerini teşhir edecek, yüzlerini açığa çıkaracak ne kadar belge varsa hepsini **Aydınlık**'a teslim etmişler, «buyur al beni öldür» demişler. **(Alkışlar)**

Aydınlık gazetesi, halkın alınterinden, ücretinden ayırıp kuruş kuruş verdiği bağışlarla çıktı. Bizim alnımız açık. Bu iftiraları yapanlar, neden kapalı kapılar ardında fısır fısır konuşuyorlar da, bir tanesi çıkıp açıkça yazamıyor, ispat edemiyor? Ne biliyorlarsa yazsınlar. İddialarını yollasınlar, biz basalım.

Belgelere gelince. Devrimci bir çalışma, her türlü bilgiyi ve belgeyi toplar. Kim mücadele ederse, belgeler oraya gider. Kontrgerilla belgesi de **Aydınlık**'a gider. Yayınlamayacak olanlara, «devrimci» diye ortaya çıkıp Kontrgerillanın aleti olanlara niye gitsin? Onların mücadele diye bir meselesi yok.

Başka bir soru: «Cüneyt Arcayürek'in, sağ eylemci-

lerin MHP'ye kayıtlı olmamaları görüşüne katılıyor musunuz?»

Yargıtay Başsavcısı, savcılardan kanıtları istemiş. Bu hukuki sürecin uzunluğu içinde kayıt silmek kolaydır. Ayrıca kayıtlı oldukları ortaya çıksa bile üstlerinden atmak için uydurma gerekçeler buluyorlar. «Delidir» (!!!) diyorlar, «projete tipte epileptiform vardır» (!!!) diyorlar, «piyes provası yapıyorlardı, o yüzden ellerinde silah vardı» (!!!) diyorlar. Yani MHP'ye kayıtlı olup - olmamaları çok büyük bir sorun değil. Demin de söyledim, MHP artık raporlu hale gelmiştir.

«NEDEN BASIN BASINA DESTEK OLMAZ?»

Bir soru da, «Rus filosu ülkemize geldiğinde basın toplantısı yapılmıştı. Bu basın toplantısına **Aydınlık** gazetesi alınmamıştı. Neden bu tür olaylara basın ses çıkarmıyor?»

Bunun nedeni açık. Daha önce başka şeyler oldu. Örneğin Başbakan Haziranda Sovyetlere gittiğinde **Aydınlık** yine götürülmedi. Götürülmemesinin nedeni, **Aydınlık** orada gördüklerini aynen yazacak, bir şey gizlemeden gerçekleri yazacak, korkulan budur. Rus filosunda yapılan basın toplantısına çağrılmamasının nedeni de budur. **Aydınlık**'ın soracağı sorulardan korkuyorlar. Biz o basın toplantısına gitseydik hangi soruları soracağımızı gazetemizde ilan ettik. Ona da bir cevap gelmedi.

Soruda diğer konuşmacı meslektaşlarıma iletmek istediğim bir nokta var. «Neden bu tür olaylara basın ses çıkarmıyor?» deniyor soruda. Bunu değerli arkadaşlarıma bir serzeniş olarak, bu soruyu soran konuğun serzenişi olarak iletiyorum.

Ferit İlsever — Teşekkürler, Sayın Yurdakul.

Bir noktanın biraz daha açılması için Sayın Hüsamettin Çelebi'ye şöyle bir soru yönelteceğim: Şimdi konuşmanız sırasında kafalardan zor fikrinin atılması gerektiğini belirttiniz. Diğer konuşmacılar hemen hemen bütünüyle özgürlükler konusunda hassas olduklarını ifade ettiler. Hükümetin özgürlükleri kısıtlayıcı yasa tasarılarına karşı olduklarını belirttiler. Yine siz konuşmanız sırasında Türkiye'de devletin güçlü olduğunu anlaması gerekenler olduğunu belirttiniz. Yani bu özellikle anlayabildiğim kadarıyla bölücülük akımını kastederek «Bunlara devletin güçlü olduğunu göstermek veya bu fikri kabul ettirmek gerektiğini» belirttiniz. Arkasından Kanatlı Jandarma 78 Tatbikatının devletin normal bir işlevi olduğunu ifade ettiniz. Şimdi özgürlükleri sınırlamakla, kafalardan zor fikrini atmakla, devletin güçlü olduğunu göstermek, örneğin bir Kanatlı 78 Tatbikatını savunmayı nasıl bağdaştırıyorsunuz?

«TEKRAR KANATLI JANDARMA 78 TATBİKATI»

Hüsamettin Çelebi — Efendim, bir defa aynı ifade etmemekten bir zaaf doğuyor. Kanatlı 78 Tatbikatını savunmadım. Kanatlı 78 Tatbikatı bütün olan Türkiye'nin her tarafında yapılabilir bir devlet işlevidir dedim. Benim memleketim olan Ordu'da da yapılabilir. Edirne'de de yapılabilir, Hakkari'de de yapılabilir. Bunu söylerken ben Hakkari ile Ordu arasında hiç bir fark görmediğimi söylüyorum. İkisi çok değişik şeydir, bir.

İkincisi, yapanın sonradan eğer uydurmadıysa, tabirimi mazur görün, ortaya koyduğu gerekçenin yanlış ve ayıp olduğunu söylüyorum. Pekala diyebilirdi ki «Hakkari Türkiye'nin bir vilayetidir, başka vilayetlerde de olduğu gibi burada da böyle bir tatbikat yaptım. Niye

üzerime geliyorsunuz, niye alınıyorsunuz, diyebilirdi. Kılıf bulacağım derken, işi tamamen ayıp noktasına götürmüş olması ona ait bir şeydir.

Öbür tarafta özgürlükleri kısıtlayıcı tasarı, şimdi arkadaşlar ortada, basının belki biraz da kolaylık olduğu için tasarı diye söylediği bir metin aslında yok. Ben, dikkat buyurulmuştur, konuşmamda hiç bir şekilde bu şeylere, tasarı denilen metinlere atıfta bulunmadım. Çünkü bir metnin üzerinde konuşuluyor olabilmesi için altında bir imza görmem lazım. Başbakan Ecevit'in görüşüdür, falan bakanın görüşüdür, hükümetin görüşüdür. Böyle bir şey yok. İmzasız daktilo edilmiş bir metin. Götürülmüş gruba, parti içi tasarıyı görüşelim denmiş, grupta kıyamet kopmuş, ikiye bölünmüşler, komisyona havale etmişler. Komisyon şimdi biraz önce bir kısmının marifetlerini de izah ettiğimiz kuruluşlardan, kuruluşların başkanları da dahil anket yapmakla meşgul. Nasıl gelecek, konuşulabilir hali nasıl olacak, yani bugünkü kapsamında mı olacak başka kapsamda mı olacak belli değil. Onun için ben ortada bir tasarı vardır demiyorum. Önce o aşama tamamlanır, ondan sonra bu tasarı üzerinde konuşabiliriz.

«DEVLETİN GÜÇLÜ OLMASI»

Devletin güçlü olmasına gelince, devletin güçlü olması varlığının neticesidir. Devlet güçlüdür demek kimseye dokunacak bir söz değildir. Devlet güçlü ise vatandaşı da rahattır. Vatandaşı da mutludur. Devlet kendisini korumak, bütünlüğünü korumak, varlığını sürdürmek için neler yapabileceğini de Anayasasında öngörmüş. Bu ortamı daha fazla karıştırmayalım. Bu kan denizini biraz daha büyütmeyelim, devlet son anda müda-

hale etmek zorunda kalmasın diyorum. Elbette Allah göstermesin bir gecede binler öldüğü zaman devlet seyirci mi kalacak, kalabilir mi? Mümkün değil. Devlet zaten onun için var. Toplumun huzurunu, kendi varlığını, kendi birliğini, kendi bütünlüğünü korumak için var. Onun için diyorum ki o noktaya götürmeyelim. İşi o noktaya götürecek, üç beş maceracı, bir bölgede veya bir vilayette veya bir şehirde yaşayan insanların tamamını yakabilir. Bu noktayı dikkatten uzak tutmayalım diyorum. Yani halkımızı ve devletimizi kendi varlığını korumak mecburiyetinin sınırına getirmeyelim, onu söylüyorum. Teşekkür ederim.

Ferit İlsever — Ben de teşekkür ederim. Deminki soruyu biraz daha değişik biçimde sormak istiyorum. Sayın Yurdakul anarşinin önlenmesine çare olarak çeşitli tedbirler sıralarken, Doğu'da özgürlükçü ve demokratik adımlar atılmalıdır dedi. Yani bu konuda...

Hüsamettin Çelebi — Efendim ben vatanın bir bütün olduğunu söylüyorum, Doğu ile Batı diye ayrım görmüyorum, Batı'daki vatandaş kadar Doğu'daki; Doğu'daki vatandaş kadar Batı'daki vatandaş hür olmalıdır, mutlu olmalıdır diyorum. Yani daha fazla açarsanız, herhalde bir cevap bekliyorsunuz. Öyle bir cevap yok bende. Benim cevabım budur! Türkiye bütündür. Türk halkı birdir, bu halk bütünüyle mutlu olacaktır.

Ferit İlsever — Peki efendim. Teşekkür ederim.

Sayın Öymen, Kanatlı 78 Tatbikatı, Sovyetler Birliği'nin kışkırttığı bölücülük akımına karşı bir tedbir olarak getirilmişti. Sayın Çelebi o konudaki görüşlerini belirttiler, sizin bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

Hüsamettin Çelebi — Ben öyle bir şey söylemedim. Bana atıfta bulunmayın.

Ferit İlsever — Hayır sizin için söylemiyorum.

Hüsamettin Çelebi — «Sayın Çelebi öyle dedi» dediniz de.

Ferit İlsever — Sayın Çelebi bu konudaki görüşlerini söyledi diyorum. Yani bu resmi yetkililer bunu bu şekilde ortaya koydular. «Kanatlı 78 Tatbikatı işte bir tatbikattır, bu ilerde gelişecek herhangi bir olaya karşı alınmış bir önlemdir, bunun provasıdır» şeklinde ilgililer tarafından açıklandı. Bu konudaki görüşlerinizi rica edeceğim.

«DOĞU'YA DİPÇİK GÖSTERİSİNİ DOĞRU BULMUYORUM»

Örsan Öymen — Benim kişisel görüşlerim, hükümetin, devletin, öteden beri, Cumhuriyetten beri, Doğu'ya yaklaşım biçimini eleştirici nitelikte. Yıllar önceki bir Dersim harekatına katılan bir komutanın adını alıp, yıllar sonra bir tatbikat sloganı olarak kullanmayı sakıncalı görüyorum. **(Alkışlar)**

Aynı şekilde «Kanatlı Tatbikatı»nın fotoğraflarını görünce, orada, kadın, erkek, çoluk, çocuğun düşman güçler olarak tanımlanmasını görünce, bu manzara bir parça başka çağrışımlar yapıyor usumda... Az önce örneğini vermiştim, «tek eri kendi vatandaşına karşı yetiştirme» gibi dış kaynaklı, CIA kaynaklı bir reçeteyle bunu eşdeğer görüyorum, ister istemez. Bu tür yaklaşımları; gerek 12 Mart döneminde olsun, gerek 12 Marttan önceki; «Doğu'daki komando harekatı» eylemlerinde olsun, Doğu'lu yurttaşa karşı, hükümetin, devletin bu tarz yaklaşımlarını kınıyorum...

Doğu'ya ne tarzda bir yaklaşım olabilir? Uzun uzun tartışılabilir... Ama dipçikle değil... Bunun göstermelik

bazı örnekleri ortaya çıktı; KUP projesi gibi, KİP projesi gibi... Bunlar iyi niyetli yaklaşımlardı aslında... Ama konu, son derece geniş bir konudur. KUP'un da, KİP'in de boyutlarını aşar... Belki Doğu'nun merkezden planlanması yerine, bölgesel planlamayla ekonomik, sosyal yapısının değiştirilmesi alanında bir yaklaşım tarzı daha doğru olabilir... Ancak bu, sadece bayındırlık projeleri, kalkınma projeleri şeklinde değil, oradaki, o bölgedeki yurtaşlarımızın da plana ve yönetime katılması biçiminde, daha geniş kapsamlı bir planlama olabilir... Doğu'ya dipçik gösterisini doğru bulmuyorum ve askeri tatbikatları, az önce dediğim gibi onaylamıyorum... Hiç Hiç değilse kamuoyuna yansıyan biçimleriyle onaylamıyorum...

FERİT İLSEVER FİKİRLERİ TOPARLIYOR

Ferit İlsever — Çok teşekkür ederim.

Değerli dinleyicilerimiz, açık oturumumuz burada sona eriyor. Ben Türkiye'de anarşi konusunda burada ortaya çıkan fikirleri kısaca özetlemek ve toplarlamak istiyorum.

Hemen bütün konuşmacıların tamamı, Türkiye'deki anarşi konusunda iki önemli dış gücün kaynak teşkil ettiğini ifade ettiler. Bütün konuşmacılar Amerika ile Sovyetler Birliği'ni Türkiye'de anarşinin arkasında yatan dış güçler olarak işaret ettiler.

Yine bu fikirlerine bağlı olarak içerden anarşiye kaynaklık eden çeşitli akımları sıralarken, hepsinin ortak olarak birleştikleri noktaların «MHP» ve bazı konuşmacıların belirttiği gibi «Kontrgerilla olduğu» açığa çıktı. Bunun yanı sıra bir konuşmacının «sahte solcular» diye ifade ettiği, diğerlerinin ise «soldaki anarşiyi yürü-

ten eli silahlı solcular» diye ifade ettikleri, bizzat Sovyetler Birliği tarafından kışkırtılan bir sahte solcu akımın da anarşiye içerde kaynaklık ettiği başka bir nokta. Yine konuşmacıların birleştikleri ortak noktalardan bir tanesi, Türkiye'de özgürlüklerin çiğnenmesiyle, yok edilmesiyle anarşinin önlenemeyeceği gerçeği idi.

Konuşmacılar hükümetin getireceği özgürlükleri kısıtlayan yasa tasarılarına ve bu yoldaki hazırlıklara karşı çıktılar. Yani bütün konuşmacılar, özgürlüklerin savunulması noktasında birleştiler.

Yine Sovyetler Birliği'nin kışkırttığı bölücülük akımlarına dikkat çektiler.

Bu çok mutlu bir sonuç. Hemen hemen bütün konuşmacıların birleştikleri en temel noktalar, birleştikleri noktalar gerçekten Türkiye'nin en temel meseleleri. Fakat bunun yanı sıra ayrıldıkları noktalar olarak fikirleri birleşemediği noktalar olarak, ben Sayın Hüsamettin Çelebi'nin bu özgürlükler konusunda özellikle Sayın Yurdakul'un Kürt halkının demokratik haklarının sağlanması konusundaki tekliflerine katılmadığını bu görüşlerini açıklamadığını daha doğrusu müphem bir şekilde bu konuyu ortaya koyduğunu tespit ettim.

Hüsamettin Çelebi — Sayın başkan, izin verir misiniz?

Ferit İlsever — Buyurun efendim.

Hüsamettin Çelebi — Her yerde vatandaş özgür olacaktır, mutlu olacaktır dedim. Doğu diye ayrım yapmanın doğru olmayacağını söyledim.

Ferit İlsever — Evet. Ben şu bakımdan söyledim: Sayın Yurdakul Türkiye'de anarşiye tedbir olarak, çare olarak bir dizi öneride bulundu. Bu arada özellikle bu noktayı belirtti, yani Kürt halkına demokratik hakların

sağlanması ve bu yoldaki her türlü kısıtlamanın baskının kaldırılmasını özellikle belirtti. Sizin bu görüşe katılmadığınızı ifade etmek bakımından söylüyorum.

Hüsamettin Çelebi — Devam edin.

Ferit İlsever — Bundan sonra da yapacağımız açık oturumlarda değişik fikirlere yine burada olduğu gibi yer vereceğiz. Mümkün olduğu kadar herkesin serbestçe tartışmasını, görüşlerini ortaya koymasını savunuyoruz.

Bugünkü açık oturumumuz gerçekten halkımıza, ülkemize yaraşır bir olgunlukta geçmiştir. Bu ortamı sağlayan bütün dinleyicilerimize, değerli meslektaşlarıma çok teşekkür ederim. Yine burada sağladığınız bu özgürlük ortamını, bu özgür tartışma ortamını, tekrar ediyorum. Bu havayı Türkiye çapında yaymayı teklif ediyorum. **Aydınlık** gazetesi olarak biz, bu türden açık oturumlara bundan sonra da devam edeceğiz.

Hepinize teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

AÇIK OTURUMA GELEN MESAJLAR

«Ülkenin önemli bir güncel konusuna ışık tutacağına, bu amaçla düzenlediğinize inandığım açık oturumunuzun sorunlarımıza etkin çözümler getirmede yardımcı olmasını dilerim. Tüm konuşmacı ve konuklara saygılarımı sunarım.»

Cengizhan Yorulmaz
Cumhuriyet Senatosu Başkan Vekili

«Türkiye'de anarşi konulu açık oturum nedeniyle gönderdiğiniz nazik davetiyenize teşekkür eder, başarılar dileğiyle saygılar sunarım.»

Şerafettin Elçi
Bayındırlık Bakanı

«Kamuoyu oluşturmada basının küçümsenmeyecek bir payı vardır. Bu nedenle anarşi konulu açık oturumunuzun, olumlu yönde sonuçlanacağı inancıyla çalışmalarınızdan ötürü sizleri kutlar, saygılar sunarım.»

Mehmet Can
Adalet Bakanı

«Yaşam hakkını boğazlayan anarşi, görülmedik düzeye çıkmıştır. Ulusumuzun ve halkımızın anarşi ve terör bataklığından kurtulmasında muhakkak ki açık oturumunuzun büyük yararı olacaktır.

«Hakların en yücesi olan yaşama hakkını kaldıran terörizme karşı mücadelede açık oturumunuzun devletimize yön vereceğine yürekten inanıyoruz.

«Sizleri kutlar saygılar sunarız.»

Av. Ferhunde İnal-Av. A. Turgut İnal-Av. Fuat Kocadağ

AYDINLIK
YAYINLARI

K. Marks, F. Engels
KOMÜNİST PARTİSİ MANİFESTOSU 20.—

V. İ. Lenin
EMPERYALİZM (Çıkıyor)

Lenin, Stalin, Mao, Dimitrov
TÜRKİYE ÜZERİNE 15.—

Lenin, Stalin, Dimitrov
STRATEJİ VE TAKTİK 20.—

V. İ. Lenin
ÖRGÜTLENME ..... 20.—

V. İ. Lenin
DEVLET (Tükendi) 2.—

V. İ. Lenin
GREV (Tükendi) 1.50

V. İ. Lenin
DEVLET VE DEVRİM ..... 30.—

J. V. Stalin

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM 15.—

J. V. Stalin

PROLETERYA DEVRİMİ ÇAĞINDA MİLLİ MESELE ..... 10.—

Mao Zedung

SEÇME ESERLER I (Tükendi) ..... 30.—

Mao Zedung

SEÇME ESERLER II (Tükendi) 35.—

Mao Zedung

SEÇME ESERLER III (Tükendi) 20.—

Mao Zedung

SEÇME ESERLER IV ..... 40.—

Mao Zedung

SEÇME ESERLER V. ..... 90.—

Mao Zedung

SEÇME SÖZLER (Tükendi) 12.50

Mao Zedung

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT ÜZERİNE ..... 20.—

Mao Zedung

PARTİNİN ÇALIŞMA TARZINI DÜZELTELİM (Tükendi) ... 5.—

Georgi Dimitrov

SAVAŞA VE FAŞİZME KARŞI BİRLEŞİK
CEPHE (İkinci baskı) 50.—

SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ
(BOLŞEVİK) TARİHİ (Tükendi) ..... 35.—

KOMÜNİST ENTERNASYONAL PROGRAMI ..... 10.—

Komünist Enternasyonal Belgelerinde Türkiye Dizisi

1. BOĞAZLAR MESELESİ, LOZAN VE MONTRÖ ..... 10.—
2. KÜRT MİLLİ MESELESİ 7.50
3. **Şefik Hüsnü**
   KOMİNTERN ORGANLARINDAKİ YAZI VE KONUŞMALAR 20.—
4. TÜRKİYE KOMÜNİST VE İŞÇİ HAREKETİ ..... 45.—
5. MİLLİ KURTULUŞ SAVAŞI (Çıkacak)
6. KEMALİST İKTİDAR (1923 - 1938) (Çıkacak)

Mustafa Suphi
TÜRKİYE'NİN MAZLUM AMELE VE RENÇBERLERİNE ... 6.—

TİİKP 1. KONGRE BELGELERİ ..... 15.—

TİİKP DAVASI BELGELER - 1 (Tüzük, Program ve Parti Kararları) 5.—

TÜRKİYE İHTİLALCİ İŞÇİ KÖYLÜ PARTİSİ DAVASI
SAVUNMA (Tükendi) ..... 20.—

DEVRİMCİLER FAŞİZMİ YARGILIYOR (Tükendi) ..... 25.—

GENÇLİK DEVRİM İSTİYOR, TESLİMİYETE HAYIR (Tükendi) 1.50

PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK
SEÇMELER I (1969 - 1970) 70.—

PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK
SEÇMELER II (1970 - 1971) (Çıkıyor)

PROLETER DEVRİMCİLERİN BİRLİĞİ 20.—

Doğu Perinçek
TÜRKİYE DEVRİMİNİN YOLU (Çıkıyor)

Doğu Perinçek
ANARŞİNİN KAYNAĞI VE DEVRİMCİ SİYASET ..... 15.—

Doğu Perinçek
DOĞRU EYLEM NEDİR? (İkinci baskı) 12.50

Doğu Perinçek
BOZKURT EFSANELERİ VE GERÇEK? (İkinci baskı) 12.50

Doğu Perinçek
KEMALİST DEVRİM ..... 15.—

Doğu Perinçek
SAHTE TKP'NİN REVİZYONİST PROGRAMININ
ELEŞTİRİSİ, EK: GERÇEK TKP'NİN 1962 PROGRAMI ..... 6.—

Doğu Perinçek
SOSYAL - EMPERYALİZME VE REVİZYONİZME
KARŞI 1970 YILINDA AÇILAN MÜCADELE (Tükendi) ..... 5.—

Doğu Perinçek
KIBRIS MESELESİ (Tükendi) 7.50

Doğu Perinçek
KIVILCIMLI'NIN BURJUVA DEVLET VE ORDU
TEORİSİNİN ELEŞTİRİSİ ..... 5.—

Doğu Perinçek
FAŞİZM HALKIN MÜCADELESİNİ DURDURAMAZ 5.—

George Thomson
KAPİTALİZM VE SONRASI ..... 25.—

Enver Hoca
REVİZYONİZM VE MACERACILIK YENİLGİYE,
MARKSİZM - LENİNİZM ZAFERE GÖTÜRÜR ..... 8.—

Sovyet Sosyal-Emperyalizmi Dizisi — I
KRUŞÇEV-BREJNEV DÖNEK KLİĞİNİN KARŞI-DEVRİMCİ
HÜKÜMET DARBESİ (Tükendi) 7.50

LENİNİZM Mİ, SOSYAL-EMPERYALİZM Mİ? (Tükendi) ... 3.—

ULUSLARARASI KOMÜNİST HAREKETİN GENEL ÇİZGİSİ — I ..... 35.—

ULUSLARARASI KOMÜNİST HAREKETİN GENEL ÇİZGİSİ — II (Çıkacak)

MAO ZEDUNG'UN PROLETER DEVRİMCİ ÇİZGİSİNİN DÖRTLÜ ÇETEYE KARŞI ZAFERİ (Dörtlü Çeteyi Eleştiren Belgeler) 12.50

ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ 10. KONGRE BELGELERİ (Tükendi) ..... 4.—

ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ 11. MİLLİ KONGRE BELGELEGİ 20.—

YAŞASIN ZİMBABVE VE TÜRKİYE HALKININ KARDEŞLİĞİ ..... 5.—

ÇEKOSLOVAKYA HALKI SOSYAL-EMPERYALİSTLERİ ALTEDECEKTİR (Tükendi) 2.50

AVRUPA GÜVENSİZLİK KONFERANSI (Tükendi) 2.50

ENDONEZYA HALKININ FAŞİZME KARŞI MÜCADELE TECRÜBESİ 6.—

ŞİLİ HALKININ FAŞİZME VE REVİZYONİZME KARŞI MÜCADELESİ (Tükendi) ..... 5.—

AP Hükümetinin 1970'te hazırlattığı MHP RAPORU (Üçüncü baskı) ..... 10.—

Ali Gür

SPOR VE SOSYAL SINIFLAR

Gani Bozarslan

PARTİ, GÜN IŞIĞI, NAR DALI ..... 20.—

Mao Zedung

ŞİİRLER (Çıkacak)

Luo Kuang-pin, Yang yi-yen

KIZIL KAYALAR ..... 60.—

Ülkemizde anarşinin kaynakları nedir ve nasıl önlenebilir? Aydınlık Gazetesi, bütün halkımızı çok yakından ilgilendiren bu önemli soruna ışık tutmak amacıyla 9 Aralık 1978'de Ankara'da bir açık oturum düzenledi. Aydınlık Gazetesi Sahibi Ferit İLSEVER'in yönettiği açık oturuma Hürriyet Gazetesinden Cüneyt ARCAYÜREK, Günaydın Gazetesi Yazarı ve Senatör Hüsamettin ÇELEBİ, Milliyet Gazetesi'nden Örsan ÖYMEN ve Aydınlık Gazetesi'nden Doğan YURDAKUL katıldı. Elinizdeki kitap, konuşmacıların görüşlerini ve dinleyicilerin sorularına verdikleri cevapları içermektedir.

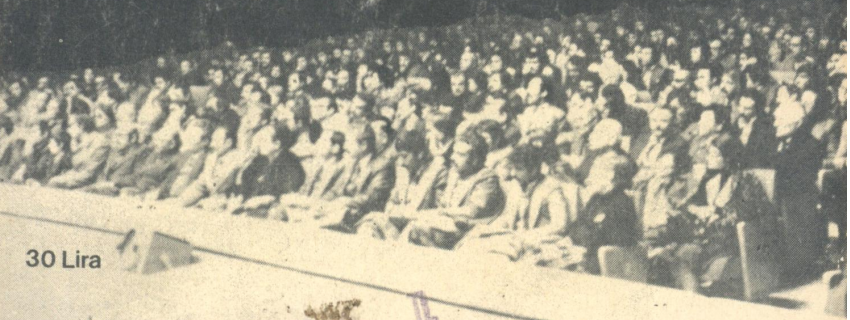

30 Lira